

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
НОВОКЫРЛАЙСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АРСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ул. Центральная, д. 3, с. Новый Кырлай,
Арский муниципальный район, 422035

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ЯҢА КЫРЛАЙ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

Үзәк урамы, 3 йорт, Яна Кырлай авылы,
Арча муниципаль районы, 422035

Тел. (84366)56-7-32, факс (84366)56-7-34. E-mail: Nkrl.Ars@tatar.ru

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

от « 17 » декабря 2025 ел

№ 33

«Татарстан Республикасы Арча
муниципаль районының «Яңа Кырлай авыл
жирлеген» муниципаль берәмлегендә
2040 елга кадәр су белән тәэмин итү һәм
су агызу схемасын раслау турында»

Россия Федерациясенң 2011 елның 7 декабрендәге №416-ФЗ номерлы «Су
белән тәэмин итү һәм су агызу турында»гы Федераль законына, Россия
Федерациясе Хөкүмәтенң 2013 елның 5 сентябрендәге №782 номерлы «Су белән
тәэмин итү һәм су агызу схемалары турында»гы карарына нигезләнеп, Яңа Кырлай
авыл жирлеген Башкарма комитеты КАРАР кабул итә:

1. «Яңа Кырлай авыл жирлеген» муниципаль берәмлегенң 2040 елга кадәрге чор өчен
су белән тәэмин итү һәм су агызу схемасын расларга.
2. Өлегә карар 2026 елның 1 гыйнварыннан үз көченә керә.
3. Өлегә карарны Татарстан Республикасының хокукий мәгълүматлар рәсми
порталында (<http://pravo.tatarstan.ru>) бастырып чыгарырга һәм Арча муниципаль
районының рәсми сайтында һәм мәгълүмат стендларында урнаштырып, халыкка
житкерергә.
4. Өлегә карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз өстемә алам.

Яңа Кырлай авыл жирлеген
башлыгы урынбасары

Ф.Н.Заһидуллин

ИП Сивуха Николай Николаевич
ИНН 432401588030 Эл. почта: rost43@bk.ru Тел.: +7(953)6931287
610008 Кировская обл, г. Киров

Расланды:
Татарстан Республикасы Арча муниципаль
районының Яңа Кырлай авыл жирлеген
бапкарма комитеты тарпфыннан
Яңа Кырлай авыл жирлеген башлыгы
Г.Г.Сафаров

**2040 ЕЛГА КАДӘР ЧОРГА ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ
"ЯҢА КЫРЛАЙ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ" МУНИЦИПАЛЬ
БЕРӘМЛЕГЕН СУ БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ ҺӘМ СУ ТҮГҮ
СХЕМАЛАРЫ**

Кереш.....	4
1 бүлөк. ГОМУМИ БЕЛЕШМЭЛЭР	6
2 бүлөк. СУ БЕЛЭН ТЭЭМИН ИТҮ СХЕМАСЫ.....	9
1 бүлөк «Үзэкләштерелгән су белән тээмин итү системаларының техник-икътисадый торышы».....	9
2 бүлөк "Су белән тээмин итүнең үзэкләштерелгән системаларын үстерү юнәлешләре"	18
3 бүлөк "Су белән тээмин итү һәм кайнар, эчәргә яраклы, техник су куллану балансы".....	20
4 бүлөк "Үзэкләштерелгән су белән тээмин итү системалары объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү буенча тәкъдимнәр"	30
5 бүлөк "Үзэкләштерелгән су белән тээмин итү системалары объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү чараларының экологик аспектлары"	35
6 бүлөк "Үзэкләштерелгән су белән тээмин итү системалары объектларын төзүгә, реконструкцияләүгә һәм модернизацияләүгә капитал кертем күләмнәрен бәяләү"	36
7 бүлөк "Үзэкләштерелгән су белән тээмин итү системаларын үстерү күрсәткечләренен планлы күрсәткечләре"	39
8 бүлөк "Үзэкләштерелгән су белән тээмин итү системаларының ачыкланган хужасыз объектлары исемлегә (алар ачыкланган очракта) һәм аларны эксплуатацияләүгә вәкаләтле оешмалар исемлегә"	40
3 бүлөк. СУ АГЫЗУ СХЕМАСЫ.....	41
1 бүлөк "Су агызу өлкәсендә гамәлдәге торыш"	41
2 бүлөк "Су агызу системасында агып төшүче сулар баланслары"	44
3 бүлөк "Агып төшүче сулар күләме фаразы"	45
4 бүлөк "Үзэкләштерелгән су агызу системасы объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү (техник яктан яңадан коралландыру) буенча тәкъдимнәр"	46
5 бүлөк "Үзэкләштерелгән су агызу системасы объектларын төзү һәм реконструкцияләү чараларының экологик аспектлары"	48
6 бүлөк "Үзэкләштерелгән су агызу системасы объектларын төзүгә, реконструкцияләүгә һәм модернизацияләүгә капитал кертемнәргә ихтыяжны бәяләү"	49
7 бүлөк "Үзэкләштерелгән су агызу системасын үстерү күрсәткечләренен планлы күрсәткечләре"	50
8 бүлөк "Үзэкләштерелгән су агызу системасының ачыкланган хужасыз объектлары исемлегә (алар ачыкланган очракта) һәм аларны эксплуатацияләүгә вәкаләтле оешмалар исемлегә"	51
НӘТИЖӘЛӘР ҺӘМ ТӘКЪДИМНӘР	52
ӘДӘБИЯТ ИСЕМЛЕГЕ	53

Кушымталар исемлеге

- 1 кушымта – Яңа Кырлай авылын су белән тәэмин итү челтәрләре схемасы;
- 2 кушымта – Яңа Иябаш авылын су белән тәэмин итү челтәрләре схемасы;
- 3 кушымта – Иске-Йорт авылын су белән тәэмин итү челтәрләре схемасы.
- 4 кушымта – Югары Бирәзә авылын су белән тәэмин итү челтәрләре схемасы.

Кереш

Су белән тәмин итү схемасы — энергияне сак тоту һәм энергетика нәтижелелеген арттыру, санитария һәм экология иминлеге өлкәсендә хокукий жайга салуны исәпкә алып, аны үстерүдәге су белән тәмин итү системаларының нәтижәле һәм имин эшләвен нигезләү буенча материаллар булган документ.

Су әзерләү - суны эчәргә яраклы яисә техник су сыйфатында куллануны тәмин итә торган эшкәртү;

Су белән тәмин итү - су әзерләү, эчәр суны үзәкләштерелгән яки үзәкләштерелмәгән салкын су белән тәмин итү (салкын су белән тәмин итү) системаларынан файдаланып, абонентларга ташу һәм бирү, яисә кайнар су белән тәмин итүнең (кайнар су белән тәмин итү) үзәкләштерелгән яки үзәкләштерелмәгән системаларынан файдаланып, абонентларга кайнар су әзерләү, транспортировка һәм бирү;

Сууткәргеч чөлтәре - жылылык белән тәмин итү максатларында да файдаланыла торган инженерлык корылмаларынан тыш, су ташу өчен билгеләнгән үзара технологик бәйләнгән инженерлык корылмалары комплексы;

Су белән тәмин итүнең технологик зонасы - салкын су белән тәмин итүне гәмәлгә ашыручы оешманың сууткәргеч чөлтәренә бер өлеше, аның чикләрендә суның исәпләнгән чыгымы нигезендә кулланучыларга су бирелгәндә су басымының (басымының) норматив күрсәткечләре тәмин ителә;

Су агызуның технологик зонасы-су агызуны гәмәлгә ашыручы оешманың канализация чөлтәренә бер өлеше, аның чикләрендә агып төшүче суларны кабул итү, транспортировка, чистарту һәм агызу яисә агып төшүче суларны су объектына турыдан-туры (чистартусыз) чыгару тәмин ителә;

Эксплуатация зонасы-салкын су белән тәмин итүне һәм (яисә) су түгүне гәмәлгә ашыручы оешманың үзәкләштерелгән су белән тәмин итү һәм (яисә) су түгү системаларын эксплуатацияләү оешмасының бурычлары (жаваплылыгы) билгесе буенча билгеләнгән эксплуатация жаваплылыгы зонасы.

Су белән тәмин итү схемасының төп максатлары һәм бурычлары:

- су белән тәмин итү системасын үстерүнең озак сроклы перспективасын билгеләү, әйләнә-тирә мохиткә минималь йогынты ясаганда иң экономияле ысул белән ышанычлы су белән тәмин итүне тәмин итү, шулай ук су белән тәмин итү системаларын үстерүне һәм энергияне сак тоту технологияләрен кертүне икътисадый стимуллаштыру;
- капитал капитал төзелеш объектын һәм мондый тоташтыруны башкарырга техник мөмкинлеге булганда бурычлы оешманы су белән тәмин итү чөлтәләренә тоташтыру мөмкинлеген билгеләү;
- норматив таләпләр нигезендә су белән тәмин итү системаларының ышанычлылыгын арттыру;
- озак сроклы перспективада һәр кулланучыга исәпләгәндә су белән тәмин итүгә чыгымнарны минимальләштерү;
- жирлек халкын су белән тәмин итү;
- жирлекне су белән тәмин итү өлкәсендә файдаланыла торган житештерү һәм башка билгеләнештәге яңа объектлар төзү;
- соңгы ун елда тормыш сыйфатын яхшырту гәмәлдәге объектларның коммуналь инфраструктурасын тиешенчә үстерү зарурлыгына китерә.

Су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу схемасын эшләү өчен нигез булып тора:

- “Су белән тәмин итү һәм су бүлеп бирү турында” 2011 елның 7 декабрендәге 416-ФЗ номерлы Федераль законы;

- РФ Хөкүмәтенең 2013 елның 5 сентябрендәге 782 номерлы карары белән расланган су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу схемаларының эчтәлегенә таләпләр;
- Муниципаль берәмлекне территорияль планлаштыру документлары.

1 бүлек. ГОМУМИ БЕЛЕШМӘЛӘР

1.1 Территорияләренең чикләре һәм исемнәре бердәм ситуация схемасында күрсәтелеп, жирлекнең административ составы

Арча муниципаль районы Татарстан Республикасының төньяк-көнбатышында уңайлы икътисади-географик урын алып тора, республика башкаласы Казан шәһәрен Киров өлкәсе, Удмуртия Республикасы һәм Пермь крае белән тоташтыручы транспорт магистральләрендә урнашкан, ресурслар белән (руда булмаган файдалы казылмалар, урман, су, жир ресурслары)житәрлек дәрәжәдә тәмин ителгән.

Арча муниципаль районының Яңа Кырлай авыл жирлеге (алга таба – Яңа Кырлай авыл жирлеге) Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының төньяк өлешендә урнашкан. Яңа Кырлай авыл жирлегенең мәйданы 10868,02 га тәшкил итә. Яңа Кырлай авыл жирлеге Арча муниципаль районының Наласа, Яңа Кишет, Иске-Кырлай,Ташкичү,Үрнәк,Утар Аты авыл жирлекләре белән чиктәш.

Яңа Кырлай авыл жирлеге территориясендә түбәндәге торак пунктлар урнашкан: Яңа Кырлай авылы, Күкчә Бирзә авылы,Яңа Иябаш авылы, Өчилә авылы, Чиканас авылы, Югары Бирзә авылы, Иске-Йорт авылы, Пионер авылы. Яңа Кырлай авылы Яңа Кырлай авыл жирлегенең административ авылы булып тора.

1.2 Территорияләр һәм территорияль (кадастр) бүленеш элементлары буенча халыкның сан составы

2025 елның 1 гыйнварына жирлек халыкның гомуми саны 1687 кеше тәшкил иткән.

Даими халык саны тотрыклы кимү тенденциясенә ия. Халыкның кимүе үлүчеләр санының туучылар саныннан даими артуы белән бәйле. Халык санының кимүенә миграция агымы ярдәм итә, ул халыкның яшәү структурасын үзгәртә - ешрак яшьләр китә, китү урыннарында халыкның «картаюы» күзәтелә. Миграция агымы халыкның тормыш дәрәжәсенә түбән булуына, яшьләрнең югары белем алу өчен эре муниципаль берәмлекләргә китүенә, мәдәни-көн күреш мөхитенә алга китүенә бәйле.

1.3 Геологик белешмәләр

Арча районы территориясе Төньяк Татар гөмбәзенең көнбатыш битендә һәм Казан-Киров борылышының көнчыгыш битендә урнашкан.

Иң борынгы көндезгә өслеккә чыга торган төп токымнар булып Пермь системасы катламнары тора.

Елга үзәннәренең, чокырларның аскы өлешләрендә казан ярусы токымнары ачык күренә, алар көнбатышта ачык соры доломитлар һәм известьташлардан, көнчыгышта кызыл төстәге комташлар һәм мергельләрдән, конгломерат, известьташ һәм балчык катламнарыннан тора.

Елга үзәннәре битләренең урта һәм югары өлешләрендә һәм аеруча калку су бүлү участокларында чуар төсле балчыклар, алевроитлар ачыла, алар комташлар һәм конгломератлар белән катламланалар.

Һәр жирдә хәзерге һәм өске дүрттән бер өлешле комлы-балчыклы туфрак ясаучы токымнар булып хезмәт итүче катламнар үскән.

Арча районында кирпич балчык, төзелеш комы, таш ятмалары эшкәртелә. Көпшәк известьташлар һәм доломитлар әче туфракны мелиорацияләү өчен чыгарыла.

Төзелеш материаллары һәм жирле эһәмияткә ия эшләнмәләр өчен минераль чимал ятмалары барланган һәм эксплуатацияләнә. Үзләштерүгә Сарай-Чокырча балчык чималы, Арча кирпич чималы һәм Күпербаш известьташ чыганаclarы жәлеп ителгән. 10нан артык торф ятмасы ачылган.

1.4 Климат шартлары

Климаты уртача-континенталь, жәй чагыштырмача дымлы һәм салкын, кыш уртача салкын һәм карлы, һаваның уртача еллык температурасы +3,4°C, гыйнварда -12,7°C, июльдә - +19,4°C, абсолют минимум -48 °C, абсолют максимум +38 °C.

Кышсыз чорның уртача озынлыгы - 143 көн.

Еллык явым-төшем 521 мм, жылы чорда 349 мм ява.

Тотрыклы кар капламы ноябрьнең икенче ункөнлегә уртасында хасил була, апрельнең икенче ункөнлегә башында таркала. Кар катламының уртача биеклеге - 37 см (20–81 см).

Жилнең өстенлек итүче юнәлешләре: бер елда – көньяк-көнбатыш (20,1%) һәм Көнбатыш (15,9%), кыш көне – көньяк-көнбатыш (22,8%) һәм Көнъяк (19,6%), жәй көне – Төнъяк (16,8%) һәм төнъяк-көнчыгыш (13,8%).

1.5 Рельефның тасвирламасы

Арча районы-Татарстан Республикасының иң зур районнарының берсе, аның мәйданы 1842 км², район буенча Казанны Киров өлкәсе, Удмуртия Республикасы һәм Пермь крае белән тоташтыручы транспорт магистральләре уза. Көнбатыш Кама алды төнъяк өлешендә урнашкан, Татарстанның Балтач, Саба, Теләче, Питрәч, Биектау, Әтнә районнары һәм Марий Эл Республикасы (Мари-Төрөк һәм Морки районнары) белән чиктәш.

Районның рельефы - калкулыклы тигезлек (биеклеге 170-266 м), Казансу (кушылдыклары: Атынка, Березинка, Ия, Кесмәс), Ашыт, Шушма елгалары үзәннәре белән бүлгәләнган. Ачык соры урман һәм кәсле-көлсу туфраклар таралган. Район территориясенен якынча 12% заним урманнар алып тора.

Районның төнъягында Нократ калкулыгы (биеклеге 200 м кадәр) тау итәкләре күзәтелә. Кесмәс һәм Казансу елгаларының сулыяк ярлары буйлап Арча районының иң түбән көнъяк өлеше урнашкан, биеклекләре 120-140 м. Районның уртача, мәйданы буенча иң зур өлеше, төнъяктан Ашыт һәм Хәтнә елгалары үзәннәре белән чикләнган, Казансуның уң кушылдыклары тарафыннан 140-160 м биеклекләре өстенлек иткән меридиональ юнәлештә сузылган берничә елга араларына бүленган (иң зур биеклеге 200 м көнчыгышта Казансу чишмәләре башында). Районның төнъяк, иң калку (биеклеге 160-180 м) өлеше Ашыт, Шушма, Шура елгаларының һәм аларның кушылдыкларының өске өлешен үз эченә ала.

Шура – Ашыт, Ашыт – Симет, Казанка – Норма, Казанка – Кесмәс елгалары арасында 170-200 м абсолют тамгалы (биеклек 90-120 м га житә) калку су бүлү өслекләре зур булмаган участкалар булып сакланып калган.

Район өслегенен эрозия ягынан нык бүлгәләнганлегә белән аерылып тора. Чокырлар чөлтәреленң тыгызлыгы – 0,3-0,4 км/кв. км, үзәнлекләр чөлтәреленң тыгызлыгы - 0,9 км/кв. км. Казансуның сул ярында һәм аның уң кушылдыкларында тирәнлегә 3-7 м га кадәр булган чокырлар рәвешендә карст процесслары күренә.

1.6 Заявкалар алынган яисә техник шартлар бирелгән, яисә су белән тәмин итү һәм (яисә) су түгү чөлтәреләренә технологик тоташтыруга шартнамәләр төзелгән перспективалы төзелеш объектлары турында белешмәләр

Яңа төзелеш объектлары турында белешмәләр бирелмәде.

1.7 Су белән тәмин итү һәм (яисә) су түгү чөлтәреләренә технологик тоташтыруның техник шартлары булган перспективалы төзелеш объектлары яисә зоналары турында белешмәләр бирелмәгән.

Жирлек территориясен үстерү планында реконструкция һәм уңайлы яшәү шартларын тәмин итә торган заманча яңа төзелеш булдыру юлы белән гамәлдәге төзелеш территорияләрендә урнаштырыла торган яңа торак төзелеш күздә тотыла. Үсеш планнары нигезендә жирлек территориясендә торак һәм ижтимагый биналар, шулай ук индивидуаль торак йортлар төзү планлаштырыла.

Хәзерге вакытта авыл жирлегә территориясендә торак төзелеш индивидуаль торак төзелеш белән күрсәтелә. Киләчәктә урнашкан күчереп утырту системасы үзенң структурасын саклап калачак.

2 бүлөк. СУ БЕЛӨН ТЭЭМИН ИТҮ СХЕМАСЫ

1 БҮЛӨК “ҮЗӘКЛӘШТЕРЕЛГӘН СУ БЕЛӨН ТЭЭМИН ИТҮ СИСТЕМАЛАРЫНЫҢ ТЕХНИК-ИКТІСАДЫЙ ТОРЫШЫ”

1.1 Су белән тээмин итү системасын һәм структурасын тасвирлау һәм жирлек территориясен эксплуатация зоналарына бүлү

Су белән тээмин итү системалары кулланучыларны тәүлеккән теләсә кайсы вакытында кирәкле күләмдә һәм кирәкле сыйфатта су белән тээмин итә торган корылмалар һәм жайланмалар комплексын атыйлар.

Су белән тээмин итү системаларының бурычлары булып торалар:

- су чыгару;
- кирәк булганда аны эшкәртү урыннарына тапшыру;
- суны махсус резервуарларда саклау;
- суүткәргеч чөлтәренә кулланучыларга су бирү.

Яна Кырлай авыл жирлегә составына сизгез торак пункт керә. Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системалары Яна Кырлай, Яна Иябаш, Иске-Йорт, Югары Бирәзә авылларында эшли.

Су белән тээмин итү системасы үзәкләштерелгән, хужалык-эчү һәм янгынга каршы ихтияжлар өчен берләштерелгән. Тышкы янгын сүндерү чөлтәрләрдә урнаштырылган жир асты янгын сүндерү гидрантларынан күздә тотыла. Хәзерге вакытта хужалык эчә торган су белән тээмин итүнең төп чыганагы булып жир асты сулары (артезиан скважиналары) тора.

Муниципаль берәмлек территориясендә су белән тээмин итү хөзмәтен “Арча муниципаль районы водоканалы” жаваплылыгы чикләнгән жәмгыяте (алга таба - “АМР водоканалы” ЖЧЖ) башкара.

1.2 Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системалары колачламаган территорияләргә тасвирлау

Жирлеккән үзәкләштерелгән су белән тээмин ителмәгән территорияләргә түбәндәгеләр керә:

- Яна Кырлай, Яна Иябаш, Иске-Йорт, Югары Бирәзә авыллары кырыларында урнашкан индивидуаль торак төзелеше;
- Кукче-Бирәзә, Өчиле, Чиканас, Пионер авыллары территорияләре.

Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү булмаганда, эчәр су чыганагы буларак вак корылмалы шәхси скважиналар, шахта һәм бораулау коелары, чишмәләр файдаланыла. Кагыйдә буларак, Утар төзелеше өчен чистарту чокырлары файдаланылуын исәпкә алып, алар кулланган суның сыйфаты кайбер очракларда санитария нормалары таләпләренә жавап бирми. Бер үк вакытта агып төшүче суларның су белән тээмин итү өчен файдаланыла торган жир асты сулы катламнарына элэгү куркынычы да бар.

1.3 Су белән тээмин итүнең технологик зоналары, Үзәкләштерелгән һәм үзәкләштерелмәгән су белән тээмин итү зоналары (тиешенчә су белән тээмин итү үзәкләштерелгән һәм үзәкләштерелмәгән кайнар су белән тээмин итү системаларынан, салкын су белән тээмин итү системаларынан файдаланып гамәлгә ашырыла торган территорияләр) тасвирламасы һәм үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системалары исемлегә

“Су белән тээмин итү һәм ташландык суларны агызу турында” 2011 елның 7 декабрендәгә 416-ФЗ номерлы Федераль закон һәм РФ Хөкүмәтенәң “Су белән тээмин итү һәм ташландык суларны агызу схемалары турында” 2013 елның 5 сентябрендәгә 782 номерлы карары (“Су белән тээмин итү һәм су түгү схемаларын эшләү һәм раслау кагыйдәләре”, “Су белән тээмин итү һәм су түгү схемаларының эчтәлегенә таләпләр” белән бергә) су белән тээмин итү һәм ташландык суларны агызу өлкәсендә яңа төшенчәләр кертә:

“су белән тээмин итүнең технологик зонасы” - кайнар су белән яисә салкын су белән тээмин итүне гамәлгә ашыручы оешманың суүткәргеч чөлтәренән бер өлешә, аның чикләрендә суның

исэплэнгэн чыгымы нигезендэ кулланучыларга су биргэндэ су басымының (басымының) норматив күрсәткечлэре тээмин ителэ;

“салкын су белэн үзэклэштерелгэн тээмин итү системасы” - су эзерлэү, ташу һәм абонентларга эчэ торган һәм (яисэ) техник су бирү өчен билгелэнгэн үзара технологик бэйлэнгэн инженерлык корылмалары комплексы;

“үзэклэштерелмэгэн салкын су белэн тээмин итү системасы” - технологик яктан үзэклэштерелгэн салкын су белэн тээмин итү системасына бэйле булмаган һәм гомуми файдалану яисэ чиклэнгэн затлар даирәсе өчен билгелэнгэн корылмалар һәм жайланмалар.

Үзэклэштерелгэн су белэн тээмин итүнең технологик зоналары тасвирламасы 1 нче таблицада бирелгән.

1 таблица – Үзкөлөштөрөлгөн су белән тээмин итүнең эксплуатация зоналары

Муниципаль берәмлек составына керүче торак пунктларның атамасы	Су белән тээмин итү системасы (үзкөлөштөрөлгән/ үзкөлөштөрөлмәгән)	Су белән тээмин итү чыганагы	Үзкөлөштөрөлгән су белән тээмин итүне гамәлгә ашырганда эксплуатация жаваплылыгына ия оешма	Су белән тээмин итү чыганаclarының баланслылыгы
Яңа Кырлай авылы	үзкөлөштөрөлгән	Артезиан скважинасы	“АМР водоканалы” ЖЧЖ	“Яңа Кырлай авыл жирлегә” МБ
	үзкөлөштөрөлмәгән	шахта коелары, вак скважиналар	“Яңа Кырлай авыл жирлегә” МБ, шәхси затлар	“Яңа Кырлай авыл жирлегә” МБ, шәхси затлар
Яңа Ийбаш	үзкөлөштөрөлгән	Артезиан скважинасы	“АМР водоканалы” ЖЧЖ	“Яңа Кырлай авыл жирлегә” МБ
	үзкөлөштөрөлмәгән	шахта коелары, вак скважиналар	“Яңа Кырлай авыл жирлегә” МБ, шәхси затлар	“Яңа Кырлай авыл жирлегә” МБ, шәхси затлар
Иске-Йорт авылы	үзкөлөштөрөлгән	Артезиан скважинасы	“АМР водоканалы” ЖЧЖ	“Яңа Кырлай авыл жирлегә” МБ
	үзкөлөштөрөлмәгән	шахта коелары, вак скважиналар	“Яңа Кырлай авыл жирлегә” МБ, шәхси затлар	“Яңа Кырлай авыл жирлегә” МБ, шәхси затлар
Югары Бирзә	үзкөлөштөрөлгән	Артезиан скважинасы	“АМР водоканалы” ЖЧЖ	“Яңа Кырлай авыл жирлегә” МБ
	үзкөлөштөрөлмәгән	шахта коелары, вак скважиналар	Яңа Кырлай авыл жирлегә” МБ, шәхси затлар	“Яңа Кырлай авыл жирлегә” МБ, шәхси затлар
Күкчә-Бирзә авылы	үзкөлөштөрөлмәгән	шахта коелары, вак скважиналар	“Яңа Кырлай авыл жирлегә” МБ, шәхси затлар	“Яңа Кырлай авыл жирлегә” МБ, шәхси затлар
Өчиле авылы	үзкөлөштөрөлмәгән	шахта коелары, вак скважиналар	“Яңа Кырлай авыл жирлегә” МБ, шәхси затлар	“Яңа Кырлай авыл жирлегә” МБ, шәхси затлар
Чиканас авылы	үзкөлөштөрөлмәгән	шахта коелары, вак скважиналар	“Яңа Кырлай авыл жирлегә” МБ, шәхси затлар	“Яңа Кырлай авыл жирлегә” МБ, шәхси затлар
Пионер авылы	үзкөлөштөрөлмәгән	шахта коелары, вак скважиналар	“Яңа Кырлай авыл жирлегә” МБ, шәхси затлар	“Яңа Кырлай авыл жирлегә” МБ, шәхси затлар

1.4 Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларын техник тикшерү нәтижеләрен тасвирлау

1.4.1 Гамәлдәге су белән тәмин итү чыганакларының һәм су алу корылмаларының торышын тасвирлау

Су белән тәмин итү системасы дип кулланучыларны тәүлекнең теләсә кайсы вакытында кирәкле күләмдә һәм кирәкле сыйфатта су белән тәмин итә торган корылмалар һәм җайланмалар комплексын атыйлар.

Су белән тәмин итү чыганагы булып жир асты сулары - артезиан скважиналары тора. Түбәндә муниципаль берәмлек территориясендә гамәлдә булган үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системалары тасвирламасы китерелә.

Яңа Кырлай авылын үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системасы

Яңа Кырлай авылын үзәкләштерелгән су белән тәмин итү бер жир асты су чыганагынан оештырылган:

- житештерүчәнлегә тәүлегенә 346 м³ булган 27нче номерлы скважина.

Кирәкле басым дәрәжәсен саклау өчен бүлү чөлтәрендә скважина янәшәсендә һәркайсының күләме 25 м³ булган ике су башнясы урнаштырылган.

Яңа Иябаш авылын үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системасы

Яңа Иябаш авылын үзәкләштерелгән су белән тәмин итү бер жир асты су чыганагынан оештырылган:

- житештерүчәнлегә тәүлегенә 260 м³ булган 26 нче номерлы скважина.

Кирәкле басым дәрәжәсен саклау өчен бүлү чөлтәрендә скважина янәшәсендә 25м³ күләмдәге су жыю манарасы урнаштырылган.

Иске -Юрт авылын үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системасы

Иске-Йорт авылын үзәкләштерелгән су белән тәмин итү бер жир асты су чыганагынан оештырылган:

- житештерүчәнлегә тәүлегенә 173 м³ булган номерсыз скважина.

Кирәкле басым дәрәжәсен саклау өчен бүлү чөлтәрендә скважина янәшәсендә 25 м³ күләмдәге су жыю манарасы урнаштырылган..

Югары Бирәзә авылын үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системасы

Югары Бирәзә авылын үзәкләштерелгән су белән тәмин итү бер жир асты су чыганагынан оештырылган:

- житештерүчәнлегә тәүлегенә 260 м³ булган 66 нче номерлы скважина.

Кирәкле басым дәрәжәсен саклау өчен бүлү чөлтәрендә скважина янәшәсендә 15 м³ күләмдәге су жыю манарасы урнаштырылган..

Су белән тәмин итү чыганакары I пояс санитария саклау зоналары белән тәмин ителгән, аларның күләме СанПин 2.1.4.1110-02 “Су белән тәмин итү чыганакарын һәм хужалык-эчү билгеләнешендәге суүткәргечләрне санитария саклау зоналары” таләпләренә туры килә. Санитар саклау зоналарынан файдалану “Су белән тәмин итү чыганакарын һәм хужалык-эчү билгеләнешендәге суүткәргечләрне санитар саклау зоналары” СанПиН 2.1.4.1110-02 таләпләре нигезендә үтәлә.

Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү чыганакарының гомуми характеристикасы түбәндәге таблицада китерелде.

2 таблица – Су белән тәмин итү чыганакарына характеристика

№ п/ п	Шартлы билгеләү	Күрсәтелгән житештерү- чәнлек, (м³/тәүлек)	Файдалануга тапшыру елы	Насос маркасы (насослар)	Насос жайланма- сының житештерү- чәнлеге, (м3/тәүлек)	Санитар сак зоначасы булу
1	Яна Кырлай авылын су белән тәэмин итү системасы					
1.1	27нче номерлы скважина	346	1975	ЭЦВ-6-10-80	240	бар
2	Югары Бирзә авылын су белән тәэмин итү системасы					
2.1	66нчы номерлы скважина	260	1975	ЭЦВ-6-10-80	240	бар
3	Яна Иябаш авылын су белән тәэмин итү системасы					
3.1	26нчы номерлы скважина	260	1991	ЭЦВ-6-6,3	151	бар
4	Иске-Йорт авылын су белән тәэмин итү системасы					
4.1	Номерсыз скважина	170	н/д	ЭЦВ 6	240	бар

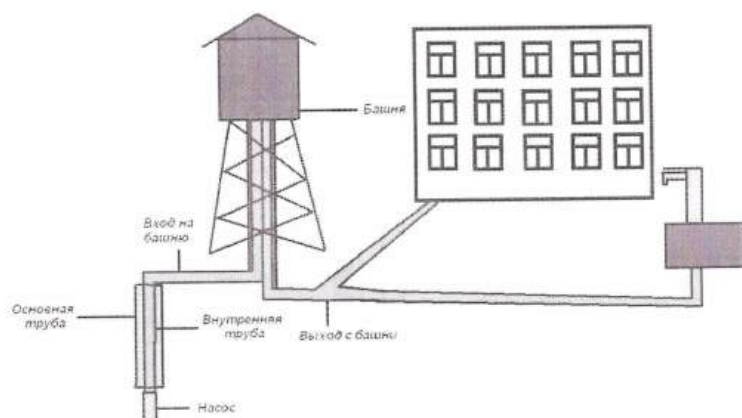
1.4.2. Суны чистарту һәм эзерләүнең гамәлдәге корылмаларының тасвирламасы, су эзерләүнең кулланыла торган технологик схемасының су сыйфаты нормативларын тәэмин итү таләпләренә туры килүен баянлау дө кертәп

СанПиН 2.1.3684-21 һәм СанПиН 1.2.3685-21 таләпләре нигезендә эчә торган су эпидемик һәм радиацион яктан куркынычсыз, химик составы буенча зарарсыз һәм уңай органолептик үзлекләргә ия булырга тиеш, шулай ук эчә торган суның сыйфаты бүлү чөлтәренә кәргәнчә, шулай ук тышкы һәм эчкә сууткәргеч чөлтәренә су аеру нокталарында гигиена нормативларына туры киләргә тиеш.

Су эзерләү һәм су чистарту юк, кулланучыларга чыккан (табигый) су бирелә. Су алу корылмаларынан алына торган эчә торган суның сыйфаты СанПиН 1.2.3685-21 “Гигиена нормативлары һәм яшәү тирәлеге фәкторларының кеше өчен куркынычсызлыгын һәм (яисә) зарарсызлыгын тәэмин итүгә таләпләр” нигезендә суның физик-химик һәм бактериологик үзлекләренә төп күрсәткечләренә туры килә

1.4.3 Гамәлдәге үзәкләштерелгән насос станцияләренә торышын һәм эшләвен тасвирлау, шул исәптән су бирүнең энергия нәтижәләлеге баянлау, ул билгеләнгән су күләмен бирү өчен кирәкле электр энергиясенә чагыштырма чыгымы һәм билгеләнгән басым дәрәжәсә нисбәте буларак баянлау

Жирлек территориясендә су белән тәэмин итү түбәндәге схема буенча гамәлгә ашырыла: су белән тәэмин итү чыганаclarыннан алына торган су турыдан-туры бүлү чөлтәренә һәм алга таба су сүтү колонкаларына яисә кулланучыга бирелә. Бүлү чөлтәрендә таләп ителгән басым дәрәжәсен саклау өчен су жыю башнялары кулланыла.

2 рәсем – Су жыю манарасыннан башка су белән тәэмин итүнең принципаль схемасы (1 – су белән тәэмин итү чыганагы, скважина; 2 – кулланучылар)

1.4.4 Су белән тәэмин итү системаларының суүткәргеч челтәрләренән торышын һәм эшләвен тасвирлау, челтәрләренән тузу зурлыгын бәяләүне һәм бу челтәрләр буенча транспортлау процессында суның сыйфатын тәэмин итү мөмкинлеген билгеләүне дә кертеп

Суүткәргеч челтәрә кулланучыларга су ташыла торган магистраль һәм таратучы торбаүткәргечләр жыелмасыннан гыйбарәт. Суүткәргеч челтәрәнен төп максаты - кулланучыларга кирәкле күләмдә, кирәкле сыйфатта һәм кирәкле басым белән су бирү.

Жирлекне су белән тәэмин итү челтәрләренә характеристика түбәндәге таблицада китерелгән.

3 таблица – Муниципаль берәмлекне су белән тәэмин итү челтәрләренә характеристика

Күрсәткечләр		Торак пунктлар				Барлығы
		Яна Кырлай	Яна Иябаш	Иске-Йорт	Югары Бирәзә	
Озынлыгы, км	п/этилен	0	5	1,5	2	13
	корыч	4,5	0	0	0	
	Барлығы	4,5	5	1,5	2	13
Износ сети, %		н/д	н/д	н/д	н/д	-
Су күтәрү манаралары	кол, шт.	1	1	1	1	4
	сыйдырышлылык, куб.м.	25	25	25	15	

Су белән тәэмин итү челтәрләренән тузуы 100% ка житә. Суүткәргеч челтәрләре төрле материаллардан (чуен, корыч һәм полиэтилен) эшләнгән. Су белән тәэмин итү челтәрләренән

эшлэүгә сәләте планлы һәм авария хәлендәге ремонт үткәрү, шулай ук чөлтөрләрнең тузган участкаларын өлөшчә алыштыру белән тәмин ителә. Су белән тәмин итү корылмаларын модернизацияләү һәм төзү бик түбән темптар белән башкарыла. Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларының торышы канәгатьләнерлек булмавының бер сәбәбе - суүткәргеч чөлтөрләрнең нык тузганлыгы, су белән тәмин итүне үстерүнең генераль схемаларының булмавы.

Чөлтөрләрнең иң нык тузганы урамдагы суүткәргеч чөлтөрләрнең туры килә. Суүткәргеч чөлтөрләрнең аварияләре һәм агып чыгулар килеп чыгуы кисәтү һәм югалтулар күләмен киметү өчен ябу-жайга салу арматурасын һәм эксплуатация ресурсы беткән суүткәргеч чөлтөрләрне вакытында алыштыру үткәрелә.

Ябу-жайга салу арматурасы суүткәргечнең авария хәлендәге участкаларын локальләштерү һәм авария-торгызу эшләрен башкарганда яшәүчеләрнең һәм сәнәгать предприятиеләренең иң аз санын сүндерү өчен кирәк.

Хәзерге вакытта чуен һәм корыч торбаүткәргечләр полиэтиленга һәм шарсыман графитлы ныклы чуеннан ясалганнарга алыштырыла. Торбаүткәргечләрнең заманча материалларының хезмәт итү вакыты шактый зур, техник һәм эксплуатацион характеристикалары сыйфатлырак. Полимер материаллар коррозиягә бирешми, шуңа күрә аларга металл торбаларны эксплуатацияләгәндә килеп чыга торган Кимчелекләр һәм проблемалар хас түгел.

Аларда төрле катламнар (химик һәм биологик) ясалмый, шуңа күрә полимер материаллардан торбаларның гидравлик характеристикалары хезмәт итү чоры дәвамында даими диярлек кала. Полимер материаллардан ясалган торбалар металлдан ясалган торбаларга караганда күпкә жинелрәк, шуңа күрә төяү-бушату һәм ташу операцияләре арзанрак һәм авыр техника куллануы таләп итми, аларны монтажда уңайлы.

Аларның чагыштырмача аз массасы һәм житәрлек сыгымчалыгы аркасында иске торбаүткәргечләрне траншеясыз ысуллар белән полиэтилен торбалар белән алыштырырга мөмкин.

Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларының суүткәргеч чөлтөрләрне эшләве һәм эксплуатациясе РФ Дәүләт төзелешенең 1999 елның 30 декабрендәге 168 номерлы боерыгы белән расланган "Коммуналь су белән тәмин итү һәм канализация системаларын һәм корылмаларын техник эксплуатацияләү кагыйдәләре" нигезендә гамәлгә ашырыла. Транспортлау процессында суның сыйфатын тәмин итү өчен СанПиН 1.2.3685-21 таләпләренә туры килүгә даими мониторинг ясалалар.

Аварияләре килеп чыгу куркынычын киметү һәм кулланучыларны сыйфатлы һәм ышанычлы су белән тәмин итү өчен су белән тәмин итү чөлтөрләрнең иң тузган кишәрлекләрен реконструкцияләү вариантларын карарга кирәк.

1.4.5 Су белән тәмин иткәндә барлыкка килә торган гамәлдәге техник һәм технологик проблемаларны тасвирлау, дәүләт күзәтчелеген, муниципаль контрольне гамәлгә ашыручы органнарның суның сыйфатына һәм иминлегенә йогынты ясый торган хокук бозуларны бетерү турындагы күрсәтмәләрен үтәүне анализлау

Хәзерге вакытта "Яңа Кырлай" авыл жирлегенә муниципаль берәмлеген су белән тәмин итүдә төп проблемалар түбәндәгеләр:

- су алу корылмалары жинәзларының тузганлыгы. Суүткәргечләрнең, суүткәргечләрнең һәм системаның функциональ элементлары жинәзларының нык тузуы;
- су белән тәмин итү чөлтөрләрнең тузуы. Суүткәргечләрнең авария хәлендәге сафтан чыгуларын бетерү, запас частьлар сатып алу чыгымнары су белән тәмин итү системаларын тоту һәм аларга хезмәт күрсәтү чыгымнарының гомуми күләмендә шактый зур өлешен тәшкил итә.
- су белән тәмин итү чыганаclarын һәм кулланучыларны абонентларга кертүне исәпкә алу приборлары белән житәрлек жинәзландырылмау.

- су алу корылмаларыннан озак вакыт файдалану, әйләнмә торбаларның һәм фильтрлау элементларының коррозиясә сыйфатның органолептик күрсәткечләрен начарайта.
- жир асты су белән тәэмин итү чыганаclarыннан алынган су, тулаем алганда, СанПиН 1.2.3685-21 таләпләренә туры килә. Ләкин суны кулланучыларга бирү алдыннан чистарту системалары булмау сәбәпле, суны агулау куркынычы туа.

1.4.6 Күрсәтелгән системаның технологик үзенчәлекләрен чагылдыра торган кайнар су белән тәэмин итүнең ябык системаларыннан файдаланып, кайнар су белән тәэмин итүнең үзәкләштерелгән системасы тасвирламасы

Муниципаль берәмлек территориясендә үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү юк. Абонентларны кайнар су белән тәэмин итү ихтыяжлары өчен суны жылыту хосусый тәртиптә – электр су жылыткычлары урнаштыру яки мунчаларда кайнар су әзерләү юлы белән башкарыла.

1.5 Мәңге тунган грунтлар таралган территориягә карата суның катуын булдырмау буенча гамәлдәге техник һәм технологик карарларның тасвирламасы

“Яңа Кырлай авыл жирлегә” муниципаль берәмлегә мәңге тунган грунтлар таралган территориядә урнашмый. Суның катуын булдырмау максатыннан, суның өзлексез хәрәкәтен тәэмин итеп, жир астына суүткәргечләр салынды.

Суүткәргечләрне жир астына салганда туң-туфрак шартларын һәм грунтларның температура режимын үзгәртү мөмкинлеген исәпкә алырга, шулай ук грунтка жылылык йогынтысын булдырмауны күздә тотарга кирәк.

1.6 Үзөклөштөрөлгөн су белән тээмин итү системасы объектларына милек хокукында яисә башка законлы нигеҙдә ия булган затлар исемлегә, әлегә затларның шундый объектлары (мондый объектлар урнашкан зоналар цикләре) күрсәтелен Үзөклөштөрөлгән су белән тээмин итү системасы объектлары булган затлар исемлегә 4 нче таблицада бирелгән.

4 таблица – Үзөклөштөрөлгән су белән тээмин итү системасы объектларына ия затлар исемлегә

№ п/п	Торак пункт исеме	Үзөклөштөрөлгән су белән тээмин итү объектларына ия физик яисә юридик зат исеме	Үзөклөштөрөлгән су белән тээмин итү объектты	Хезмәт күрсәтүче оешма
1.	Яңа Кырлай авылы	“Яңа Кырлай авыл жирлегә” МБ	Су алу корылмалары, сууткәргеч чөлгәрләре	“АМР водоканалы” ЖЧЖ
2.	Яңа Иябаш авылы	“Яңа Кырлай авыл жирлегә” МБ	Су алу корылмалары, сууткәргеч чөлгәрләре	“АМР водоканалы” ЖЧЖ
3.	Иске-Йорт авылы	“Яңа Кырлай авыл жирлегә” МБ	Су алу корылмалары, сууткәргеч чөлгәрләре	“АМР водоканалы” ЖЧЖ
4.	Югары Бирзә авылы	“Яңа Кырлай авыл жирлегә” МБ	Су алу корылмалары, сууткәргеч чөлгәрләре	“АМР водоканалы” ЖЧЖ

“Яңа Кырлай авыл жирлегә” муниципаль берәмлегә территориясендә су белән тээмин итү системалары объектларына хезмәт күрсәтүне “АМР водоканалы” ЖЧЖ гамәлгә ашыра.

2 БҮЛЕК "ҮЗӘКЛӘШТЕРЕЛГӘН СУ БЕЛӘН ТЭЭМИН ИТҮ СИСТЕМАЛАРЫН ҮСТЕРҮ ЮНӨЛӨШЛӘРЕ"

2.1 Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системаларын үстерү күрсәткечләренен төп юнәлешләре, принциплары, бурычлары һәм планлы эһәмиятләре

Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системаларын үстерүнең төп юнәлеше булып бөтен су белән тээмин итү системасын модернизацияләү исәбенә халыкка күрсәтелә торган хезмәтләренң сыйфатын күтәрү тора. Муниципаль берәмлекнең үсеш планнары нигезендә үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системаларын үстерү түбәндәге принципнары исәпкә алып гамәлгә ашырыла:

- халыкны эчәр су һәм су белән тээмин итү хезмәтләре белән тээмин итүнең өстенлегә;
- су белән тээмин итү өлкәсенә инвестицияләр жәлеп итү өчен шартлар тудыру, хосусый инвестицияләрне кире кайтару гарантияләрен тээмин итү;
- кайнар су белән, салкын су белән тээмин итүнең үзәкләштерелгән системаларының технологик һәм оештыру бердәмлеген һәм бөтенлеген тээмин итү;
- кайнар су, салкын су белән тээмин итүче оешмаларның һәм аларның абонентларының икътисадый мәнфәгатьләре балансына ирешү һәм аларны үтәү;
- кайнар су һәм салкын су белән тээмин итүче оешмаларның су белән тээмин итү өчен кирәкле икътисадый нигезләнгән чыгымнарыннан чыгып, су белән тээмин итү өлкәсендә тарифлар билгеләү;
- су белән тээмин итү өлкәсендә эшкурлык эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен тотрыклы һәм дискриминацияләнми торган шартлар тээмин итү;
- абонентларның су белән тээмин ителешенә бөртигез шартлар тудыру;
- су белән тээмин итүне гамәлгә ашыручы оешмалар, Россия Федерациясә дәүләт хакимияте органнары, Россия Федерациясә субъектлары дәүләт хакимияте органнары һәм су белән тээмин итү өлкәсендә жайга салуны гамәлгә ашыручы жирле үзидарә органнары эшчәнлегенә ачыклығы.

Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системаларын үстерүнең төп бурычлары булып торалар:

- өзлексез һәм сыйфатлы су белән тээмин итү юлы белән халыкның сәламәтлеген саклау һәм халыкның тормыш сыйфатын яхшырту;
 - суны экономияле куллану юлы белән энергетика нәтижәлелеген арттыру;
 - кайнар су белән тээмин итүне, салкын су белән тээмин итүне гамәлгә ашыручы оешмалар эшчәнлегенә нәтижәлелеген арттыру исәбенә абонентлар өчен су белән тээмин итүдән файдалану мөмкинлеген тээмин итү;
 - салкын су белән тээмин итүнең үзәкләштерелгән системаларын әлеге системалар белән идарә итүнең нәтижәле формаларын үстерү, инвестицияләр жәлеп итү һәм кайнар су белән, салкын су белән тээмин итүне гамәлгә ашыручы оешмаларның кадрлар потенциалын үстерү юлы белән үсешне тээмин итү;
 - торак төзелеше өчен планлаштырыла торган территорияләрне су белән тээмин итү чөлтәләре белән тээмин итү;
 - су белән тээмин итү чөлтәләренә физик тузуын киметү һәм гидравлик режимын яхшырту;
 - су белән тээмин итү системасының ышанычлылығын һәм нәтижәлелеген арттыру;
 - янғын сүндерүне оештыруны яхшырту.
- Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системаларын үстерүнең максатчан күрсәткечләренә түбәндәгеләр керә:

- а) эчә торган суның сыйфат күрсәткечләре
- б) су белән тээмин итүнең ышанычлылығы һәм өзлексезлегә күрсәткечләре
- в) абонентларга хезмәт күрсәтү сыйфаты күрсәткечләре
- г) ресурслардан файдалануның нәтижәлелегә күрсәткечләре, шул исәптән транспортировка вакытында су югалтуларын киметү

д) инвестиция программасы чараларын гамәлгә ашыру бәясә һәм аларның нәтижеләлегә нисбәтә - суларның сыйфатын яхшырту

е) торак-коммуналь хужалык өлкәсендә мәгълүмати-хокукий жайга салу буенча дәүләт сәясәтен эшләү функцияләрен гамәлгә ашыручы федераль башкарма хакимият органы тарафыннан билгеләнгән башка күрсәткечләр.

Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларын үстерүнең максатчан күрсәткечләренең гамәлдәге һәм перспективалы күрсәткечләре 7 бүлектә китерелгән.

2.2 Үсешнең төрле сценарийларына карап, үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларын үстерүнең төрле сценарийлары

Жирлекнең үсеш планында реконструкция һәм яшәү өчен уңайлы шартлар тудырылык заманча яңа төзелеш булдыру юлы белән гамәлдәге төзелеш территорияләрендә урнаштырыла торган яңа торак төзелеше карала. Үсеш планнары нигезендә муниципаль берәмлек территориясендә торак һәм ижтимагый биналар, шулай ук индивидуаль торак йортлар төзү планлаштырыла.

Хәзерге вакытта жирлек территориясендә торак төзелеше күбесенчә индивидуаль торак төзелеше белән күрсәтелә. Торак төзелешенең планлаштырыла торган һәм гамәлдәге кварталлары территориясендәге кулланучыларны үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системасына тоташтыруны тәмин итү өчен су белән тәмин итү чөтләрен төзү, яңгын сүндерү гидрантларын урнаштырып һәм турыдан-туры торак йортларга һәм халыкка хезмәт күрсәтү предприятиеләренә су кертәп, урамнар буйлап божралы суүткәргеч чөтләрен оештыру планлаштырыла.

Кулланучыларны ышанычлы һәм сыйфатлы су белән тәмин итү өчен гамәлгә ашыруга түбәндәге чаралар тәкъдим ителә:

- Су алу корымаларының искөргән жайланмаларын алыштыру;
- Суүткәргеч чөтләренә искөргән участкаларын реконструкцияләү һәм алыштыру;
- Резервуарларны һәм суүткәргеч чөтләргә ел саен чистарту һәм дезинфекцияләү;
- Су саклау зоналары (СЗ) һәм яр бие яклау полосалары (ЯЯП) чөкләрендә хужалык эшчәнлеген чөкләүне үтәү, Россия Федерациясә Су кодексы таләпләре нигезендә СЗ һәм ЯЯПда законнар регламентын үтәү.

Норматив сыйфатлы эчә торган су кулланучыга капитал ремонтланган яисә санацияләнгән суүткәргеч чөтләргә аша сыйфат күрсәткечләре начарланмыйча гына барып жөтәргә тиеш. Гамәлдәге магистраль һәм бүлү суүткәргеч чөтләргә модернизацияләү су белән тәмин итү системасының ышанычлылыгын арттырырга, шулай ук су югалтуларын киметәргә мөмкинлек бирәчәк.

Төзөк булмаган һәм тузган үзәктән куу насосларын саклау һәм контроль чаралары белән жиһазландырылган заманча насосларга вакытында алыштыру су алу корымаларының тотрыклылыгын һәм ышанычлылыгын арттырырга, су күтәрүгә энергия чыгымнарын киметәргә мөмкинлек бирәчәк.

Су белән тәмин итү чыганакаларының торышын һәм алына торган суның сыйфатын, шулай ук су белән тәмин итү системаларының мөмкин булган үсешен бәяләү өчен даими рәвештә жир асты суларын мониторинглау буенча чаралар үткәргә киңәш ителә. Периодик контроль үткәрү су алудан файдаланучы оешмага мөмкинлек бирә:

- суларның торышы турында мәгълүматны үз вакытында алырга, ә аларның сыйфаты үзгәргән очракта кирәкле чаралар күрәргә;
- су биеклеген күзәтәргә һәм жайланмаларның эшен жайга салырга;
- су алу корымасы эшенә рациональ идарә итүне тәмин итәргә.

Су белән тәмин итү системасын үстерү чараларын гамәлгә ашыру эшләрен башкарып алдыннан проект-смета документациясен эшләргә кирәк.

3 БҮЛЕК. "КАЙНАР, ЭЧӨ ТОРГАН, ТЕХНИК СУНЫ СУ БЕЛӘН ТЭЭМИН ИТҮ ҺӘМ КУЛЛАНУ БАЛАНСЫ"

3.1 Кайнар, эчө торган, техник суны житештергәндә һәм транспортировкалаганда югалтуларның структур өлешләрән анализлауны һәм бәяләүне дә кертеп, су бирүнең һәм реализацияләүнең гомуми балансы

Су бирүнең һәм реализацияләүнең гомуми балансы 5 нче таблицада бирелгән.

5 таблица – Су бирү һәм реализацияләү күләме

№ п/п	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	2024 ел
1	Яңа Кырлай ав.		
1.1	Су күтәрелгән	мең куб. м	41,304*
1.2	Су югалтылган	мең куб. м	3,755
1.3	Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су жибәрелгән, шул исәптән:	мең куб. м	37,549
	халык	мең куб. м	31,291
	башка кулланучылар	мең куб. м	6,258
2	Яңа Иябаш ав.		
2.1	Су күтәрелгән	мең куб. м	32,108*
2.2	Су югалтылган	мең куб. м	2,919
2.3	Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су жибәрелгән, шул исәптән:	мең куб. м	29,190
	халык	тыс. куб.м	24,325
	башка кулланучылар	тыс. куб.м	4,865
3	Иске-Йорт ав.		
3.1	Су күтәрелгән	мең куб. м	8,819*
3.2	Су югалтылган	мең куб. м	0,802
3.3	Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су жибәрелгән, шул исәптән:	мең куб. м	8,017
	халык	мең куб. м	6,681
	башка кулланучылар	мең куб. м	1,336
4	Югары Бирәзә ав.		
4.1	Су күтәрелгән	мең куб. м	15,822*
4.2	Су югалтылган	мең куб. м	1,438
4.3	Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су жибәрелгән, шул исәптән:	мең куб. м	14,383
	халык	мең куб. м	13,076
	башка кулланучылар	мең куб. м	1,308

* - су куллануның исәпләнгән әһәмияте.

3.2 Су белән тээмин итүнең технологик зоналары буенча кайнар, эчәргә яраклы, техник су бирүнең территориаль балансы (елга һәм тәүлегенә максималь су куллану)

Су белән тээмин итүнең технологик зоналары буенча су бирүнең территориаль баланслары 6 нчы таблицада күрсәтелгән.

6 таблица – Су бирүнең территориаль балансы

№ п/п	Исем	Фактта су куллану.	
		куб. м / тәүлек	мең.куб.м/ел
1.	Яңа Кырлай ав.	113,161	41,304
2.	Яңа Иябаш ав.	105,562	32,108
3.	Иске-Йорт ав.	28,992	8,819
4.	Югары Бирәзә ав.	49,850	15,822

3.3 Кайнар, эчэ торган, техник суны халыкның хужалык-эчэ торган ихтияжларына, юридик затларының житештерү ихтияжларына һәм жирлекләреннән һәм шәһәр округларының башка ихтияжларына бүлеп (янгын сүндерү, су сибү һ. б.) абонентлар төркемнәре буенча реализацияләүнең структур балансы

Эчэ торган суны абонентлар төркемнәре буенча реализацияләүнең структур балансы 7 нче таблицада күрсәтелгән.

7 таблица – Абонентлар төркемнәре буенча эчэ торган су куллануының структур балансы

№ п/п	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	2024 ел
1	Яна Кырлай ав.		
1.1	Барлык кулланучыларга эчэргә яраклы су жиберелгән, шул исәптән:	мең куб. м	37,549*
	халык	мең куб. м	31,291
	башка кулланучылар	мең куб. м	6,258
2	Яна Иябаш ав.		
2.1	Барлык кулланучыларга эчэргә яраклы су жиберелгән, шул исәптән:	мең куб. м	29,190*
	халык	мең куб. м	24,325
	башка кулланучылар	мең куб. м	4,865
3	Иске-Йорт ав.		
3.1	Барлык кулланучыларга эчэргә яраклы су жиберелгән, шул исәптән:	мең куб. м	8,017*
	халык	мең куб. м	6,681
	башка кулланучылар	мең куб. м	1,336
4	Иске-Йорт ав.		
4.1	Барлык кулланучыларга эчэргә яраклы су жиберелгән, шул исәптән:	мең куб. м	14,383*
	халык	мең куб. м	13,076
	башка кулланучылар	мең куб. м	1,308

* - су куллануының исәпләнгән эһәмияте.

3.4 Статистик һәм исәп-хисап белешмәләреннән һәм коммуналь хезмәт күрсәтүләрдән файдалануының гамәлдәге нормативлары турындагы белешмәләрдән чыгып, халыкның кайнар, эчэр, техник суны фактта куллануы турында белешмәләр

Халыкның су куллануы турында белешмәләр 8-9 таблицаларда бирелгән.

8 таблица – Эчэ торган суны фактта куллану турында белешмәләр

Хезмәт күрсәтү буенча бүленешле кулланучы оешма.	Су куллануның билгеләнеше	Су куллану		
		Тәүл.урт. м³/тәүлек	Еллык т.м³/ел	Тәүл.макс. м³/тәүлек
Яна Кырлай ав.				
Халык:	хужалык-эчү ихтияжлары	85,728	31,291	102,874
Башка кулланучылар:	хужалык-эчү ихтияжлары	17,146	6,258	20,575
Барысын да кулланучылар	хужалык-эчү ихтияжлары	102,874	37,549	123,449
Яна Иябаш ав.				
Халык:	хужалык-эчү ихтияжлары	66,643	24,325	79,971
Башка кулланучылар:	хужалык-эчү ихтияжлары	13,329	4,865	15,328
Барысын да кулланучылар	хужалык-эчү ихтияжлары	79,971	29,190	95,299
Иске-Йорт ав.				
Халык:	хужалык-эчү ихтияжлары	18,303	6,681	21,964
Башка кулланучылар:	хужалык-эчү ихтияжлары	3,661	1,336	4,210

Хезмәт күрсәтү буенча бүленешле кулланучы оешма.	Су куллануның билгеләнеше	Су куллану		
		Тәүл.урт. м³/тәүлек	Еллык т.м³/ел	Тәүл.макс. м³/тәүлек
Барысын да кулланучылар	хужалык-эчү ихтияжлары	21,964	8,017	26,174
Югары Бирәзә ав.				
Халык:	хужалык-эчү ихтияжлары	35,824	13,076	42,989
Башка кулланучылар:	хужалык-эчү ихтияжлары	3,582	1,308	4,120
Барысын да кулланучылар	хужалык-эчү ихтияжлары	39,407	14,383	47,109

Искәрмә - Тигезсезлекнең тәүлеклек коэффициенты 31.13330.2021 СП нигезендә 1,2 кабул ителде
“Су белән тәэмин итү. Тышкы чөптәрләр һәм корымалар”.

9 таблица – Халыкның эчәр суны исәпләп куллану турында белешмәләр

Кулланучы	Су кулланыны билгеләнеше	Халык саны, кеше	1 кешегә чагыштыр мача су куллану, л/тәүлек.	Су куллану		
				Тәүл.урт. м³/тәүлек	Еллык т.м³/ел	Тәүл.макс. с. м³/тәүлек
Яңа Кырлай ав.						
Халык	хужалык-эчү ихтияжлары	548	140	76,720	28,003	92,064
Халык	Жир кишәрлекләренә су сибү	548	50	27,400	3,288	32,880
Исәпкә алынмаган чыгымнар	-			20,824	6,258	24,989
Барлыгы:				124,944	37,549	149,933
Яңа Иябаш ав.						
Халык	хужалык-эчү ихтияжлары	426	140	59,640	21,769	71,568
Халык	Жир кишәрлекләренә су сибү	426	50	21,300	2,556	25,560
Исәпкә алынмаган чыгымнар	-			16,188	4,865	19,426
Барлыгы:				97,128	29,190	116,554
Иске-Йорт ав.						
Халык	хужалык-эчү ихтияжлары	117	140	16,380	5,979	19,656
Халык	Жир кишәрлекләренә су сибү	117	50	5,850	0,702	7,020
Исәпкә алынмаган чыгымнар	-			4,446	1,336	5,335
Всего:				26,676	8,017	32,011
Югары Бирзә ав.						
Население	хужалык-эчү ихтияжлары	229	140	32,060	11,702	38,472
Население	Жир кишәрлекләренә су сибү	229	50	11,450	1,374	13,740
Исәпкә алынмаган чыгымнар	-			4,351	1,308	5,221
Барлыгы:				47,861	14,383	57,433

1. Уртақ су куллану 1 кешегә СП 31.13330.2012 “Су белән тәмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар” нигезендә алынды. Суны чагыштырмача куллану жәмәгәт биналарындагы хужалык-эчү һәм көнкүреш ихтияжларына су чыгымнарын үз эченә ала.
2. Бер кешегә 50 л/тәүлек – урамнарға һәм яшел үсентеләргә су сибү нормасы. Жир кишәрлегенә су сибү өчен салкын су куллану чорына туры килә торган айлар саны 4 ай тәшкил итә (1 майдан 31 августка кадәр).
3. Тигезсезлеккән тәүлеклек коэффициенты 31.13330.2021 СП нигезендә 1,2 кабул ителде “Су белән тәмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар”.
4. Елына исәпләнгән көннар саны: 365 — халык өчен; 120 — су сибү өчен (су сибү ешлыгы 2 көнгә 1 тапкыр); бюджет һәм сәнәгәт оешмалары өчен 303 көн тәшкил итә.
5. Халыкның хужалык-эчү ихтияжларына киткән чыгымның 20% ы өстәмә рәвештә аны продуктлар белән тәмин итүгә, көнкүреш хезмәтләре күрсәтүгә һәм башкаларга тотылган.

3.5 Кайнар, эчә торган, техник суны коммерцияле исәпкә алуның гамәлдәге системасын һәм исәпләү приборларын урнаштыру планнарын тасвирлау

Суны исәпкә алу приборларын абонент яисә салкын су ташый торган оешма урнаштыра. Моның өчен нигез булып су белән тәмин итү шартнамәсе, салкын су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агузының бердәм шартнамәсе, салкын суны транспортировкалау шартнамәсе тора.

Ресурслар белән тәмин итүче оешмаларда су бирүне техник исәпкә алу су алу объектларында гамәлгә ашырыла, моның өчен төрле маркадагы чыгым үлчәү приборлары кулланыла. Су белән тәмин итү чыганагында су счетчиклары булмаганда, су бирүне исәпкә алу исәпләү ысулы белән гамәлгә ашырыла.

Эчә торган суны кулланучылар кулланылган су өчен исәп-хисапны башкаралар::

а) кисеп алу урынында урнаштырылган коммерцияле исәпләү приборлары буенча - коеда яки бинада;

б) жирлек территориясе өчен билгеләнгән нормативлар буенча, төзекләндерү дәрәжәсеннән, исәпкә алу приборы булмаганда абонентларга карата кулланыла торган коэффициентны арттыра торган теркәлгән (яшәүче) кешеләр саныннан чыгып билгеләнгән нормативлар буенча.

Юридик затлар кулланылган эчәргә яраклы һәм техник су өчен исәп-хисапларны коедагы яисә бинадагы кисемтә урнаштырылган исәпләү приборлары нигезендә башкаралар.

Биналарның, корылмаларның исәпләү приборлары белән жиһазландырылуы турындагы белешмәләр салкын су бирү буенча хезмәт күрсәтү шартнамәләрендә күрсәтелә. Предприятидә исәпкә алу, файдалану приборын исәпкә алу һәм исәптән төшерү тәртибе гамәлдәге законнар нигезендә оештырылган.

Барлык кулланучыларга кулланылган су өчен түләү документлары кулланучы биргән яисә предприятие контролерлары төшергән исәпкә алу приборлары күрсәткечләре нигезендә бирелә. Квитанцияләр халыкка почта тартмаларына кадәр, юридик затларга фактта булган яисә шартнамәдә күрсәтелгән адрес буенча илтеп житкерелә.

Кулланучыларның абонент кертүләрендә суны исәпкә алу приборлары булу турында белешмәләр бирелмәгән. РФ Хөкүмәтенен “Күпфатирлы йортларда һәм торак йортларда урыннар милекчеләренә һәм алардан файдаланучыларга коммуналь хезмәтләр күрсәтү турында” 2011 елның 6 маендагы 354 номерлы карарының IV бүлегенен 42 нче пункты нигезендә индивидуаль яки гомуми (фатирлы) салкын яки кайнар суны исәпкә алу приборы булмаганда һәм мондый исәпкә алу приборын урнаштыру бурычы булган очракта салкын яки кайнар суны исәпкә алу приборы буенча коммуналь хезмәт күрсәтүгә түләү күләме торак урында кулланучыга күрсәтелгән су белән тәмин итү салкын су белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтүне куллану нормативынан чыгып билгеләнә, арттыра торган коэффициент кулланып кайнар су белән тәмин итүгә.

Гамәлдәге төзелештә дә, яңа төзелеш объектларында да суны исәпкә алуның индивидуаль һәм гомумиорт приборларын урнаштыру энергияне сак тоту өлкәсендә төп юнәлешләрнең берсе

булып тора. Бу су житештерү һәм транспортлау стадиясендә дә, аны куллану процессында да ресурсларны экономияләргә мөмкинлек бирәчәк.

3.6 Жирлекке су белән тээмин итү системасының житештерү куәтләре резервларына һәм кытлыкларына анализ
Су белән тээмин итү чыганакалары жиһазларының житештерү куәтләре резервларына һәм кытлыкларына анализ 10нчы таблицада бирелгән.

10 таблица – Су белән тээмин итү системасының житештерү куәтләре резервларына һәм кытлыкларына анализ

Торак пункт исеме	Егәрлек корылма		Исәпләп су куллану		Макс. тәүлек		Еллык		Макс. тәүлек		Еллык		Резерв / (-) дефицит	
	Егәрлек корылма		Исәпләп су куллану		Макс. тәүлек		Еллык		Макс. тәүлек		Еллык		Резерв / (-) дефицит	
	Макс. тәүлек.	Еллык	Макс. тәүлек.	Еллык	Макс. тәүлек.	Еллык	Макс. тәүлек.	Еллык	Макс. тәүлек.	Еллык	Макс. тәүлек.	Еллык	Резерв / (-) дефицит	Еллык
	куб. м / тәүлек	мен.куб.м/ел	куб. м / тәүлек	мен.куб.м/ел	куб. м / тәүлек	мен.куб.м/ел	куб. м / тәүлек	мен.куб.м/ел	куб. м / тәүлек	%	куб. м / тәүлек	мен.куб.м/ел	%	%
Яна Кырлай ав.	346	126,29	149,933	37,549	149,933	37,549	149,933	37,549	196,067	56,667	196,067	88,741	70,268	70,268
Яна Иябаш ав.	260	94,9	116,554	29,190	116,554	29,190	116,554	29,190	143,446	55,172	143,446	65,710	69,242	69,242
Иске-Йорт ав.	173	63,145	32,011	8,017	32,011	8,017	32,011	8,017	140,989	81,496	140,989	55,128	87,304	87,304
Югары Бирәзә ав.	260	94,9	57,433	14,383	57,433	14,383	57,433	14,383	202,567	77,910	202,567	80,517	84,844	84,844

Таблица мәгълүматларыннан күрәнгәнчә, гамәлдәге су алу корылмаларының куәте барлык кулланучыларны кирәкле исәпләнгән Су чыгымнары белән тээмин итү өчен житәрлек.

Сыйфатлы су белән тээмин итү өчен, үз ресурсын эшләп бетергән объектларны торгызып, су алу корылмаларын модернизацияләү һәм реконструкцияләү чараларын башкарырга, шулай ук муниципаль берәмлеккә киңләчтә тотрыклы үстерү базасын булдыру һәм үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системасына яна кулланучыларны тоташтыру өчен Яна Кырлай авылында яна су алу корылмалары төзү вариантларын карарга кирәк.

3.7 Төрлө үсеш сценарийларын исәпкә алып, кимендә 10 ел срокка кайнар, эчәр, техник су куллануның фараз баланслары, 2.04.02-84 һәм 2.04.01-85 СНиП нигезендә кайнар, эчәр, техник су куллануға нигезләнеп, шулай ук халык тарафыннан су куллануның агымдагы күләменнән һәм аның динамикасынан чыгып, үсеш перспективаларын һәм составын һәм төзелеш структуралары

Жирлекнең үсеш планнарында реконструкция һәм яшәү өчен уңайлы шартлар тудыручы заманча яңа төзелеш булдыру юлы белән гамәлдәге төзелеш территорияләрендә урнаштырыла торган яңа торак төзелеше карала. Муниципаль берәмлек территориясен үстерү төзекләндерү һәм яшәүнең уңайлылыгын арттыруны күздә тотып. Моннан тыш, демографик үсеш өчен уңай шартлар тудыру, социаль, житештерү һәм торак өлкәләрен үстерүнең гамәлдәге программаларын эшләү, яңа эш урыннары булдыру, халыкның имин яшәеш шартларын тәмин итү өчен кирәкле инфраструктура булдыру шартларында жирлек территориясендә туучылар санының тотрыклылануы һәм халыкның миграция кимчелегә фаразлана.

Муниципаль берәмлек территориясен үстерү планнарын анализлаудан чыгып, халык санын арттыру планлаштырылмый. Әлеге схемада су белән тәмин итү чөпкәләренә яңа кулланучыларны тоташтыруга бәйле рәвештә су куллануны арттыру, шулай ук яшәүнең уңайлылыгын арттыру (бер кулланучыга су куллануның чагыштырма чыгымнарын арттыру) күздә тотыла.

Халык саны үзгәрүне исәпкә алып, хужалык-эчү ихтыяжларына су куллануның фараз баланслары 11 нче таблицада күрсәтелгән.

11 таблица – Су куллануның фаразланган баланслары

№ п/п	Күрсәткечләр	Фаразланган су куллану		
		Тәүл.уртача м³/тәүлек	Еллык т.м³/ел	Макс. тәүл. м³/тәүл
1	Яңа Кырлай			
1.1	Халык:	94,301	34,420	113,161
1.2	Башка кулланучылар:	18,860	6,884	22,632
1.3	Барысын да кулланучылар	113,161	41,304	135,793
2	Яңа Иябаш			
2.1	Халык:	73,307	26,757	87,968
2.2	Башка кулланучылар:	14,661	5,351	16,861
2.3	Барысын да кулланучылар	87,968	32,108	104,829
3	Иске-Йорт			
3.1	Халык:	20,134	7,349	24,160
3.2	Башка кулланучылар:	4,027	1,470	4,631
3.3	Барысын да кулланучылар	24,160	8,819	28,791
4	Югары Бирәзә			
4.1	Халык:	39,407	14,383	47,288
4.2	Башка кулланучылар:	3,941	1,438	4,532
4.3	Барысын да кулланучылар	43,348	15,822	51,820

3.8 Күрсәтелгән системаның технологик үзгәрешләрен чагылдыра торган кайнар су белән тәмин итүнең ябык системаларыннан файдаланып, кайнар су белән тәмин итүнең үзгәртелгән системасы тасвирламасы

Муниципаль берәмлек территориясендә үзгәртелгән кайнар су белән тәмин итү юк. Абонентларны кайнар су белән тәмин итү ихтыяжлары өчен суны жылыту хосусый тәртиптә – электр су жылыткычлары урнаштыру яки мунчаларда кайнар су эзерләү юлы белән башкарыла.

3.9 Кайнар, эчәргә яраклы, техник суны фактта һәм көтелгәндә куллану турында белешмәләр (еллык, уртача тәүлеклек, максималь тәүлеклек)

Кайнар, эчәргә яраклы, техник суны фактта һәм көтелгәндә куллану турында белешмәләр 12 нче таблицада бирелгән.

12 таблица – Хужалык-эчү ихтыяжларына суны фактта һәм көтелеп куллану турында белешмэләр

Кулланучылар	Периодлар					
	2024 ел			2040 ел		
	Тәүл.уртача м³/тәлек	Еллык т.м³/ел	Макс. тәүл. м³/тәүл	Тәүл.уртача м³/тәлек	Еллык т.м³/ел	Макс. тәүл. м³/тәүл
Яңа Кырлай ав.	102,874	37,549	123,449	113,161	41,304	135,793
Яңа Иябаш ав.	79,971	29,190	95,299	87,968	32,108	104,829
Иске-Йорт ав.	21,964	8,017	26,174	24,160	8,819	28,791
Югары Бирәзә ав.	39,407	14,383	47,109	43,348	15,822	51,820

3.10 Кайнар, эчә торган, техник су куллануның территорияль структурасы тасвирламасы, аны су белән тәэмин итүне гамәлгә ашыручы оешмаларның хисаплары буенча технологик зоналарга бүлөп билгеләргә кирәк, ;

Муниципаль берәмлек территориясендә су белән тәэмин итү хезмәтләреннән төп файдаланучылар халык, бюджет оешмалары (администрация, мәктәпләр, балалар бакчалары). Суны файдалы жибәрү күләме суны исәпкә алу приборлары күрсәткечләре буенча, приборлар булмаганда, су куллану нормативлары нигезендә билгеләнә.

Су куллануның территорияль структурасы 15 нче таблицادا китерелгән.

3.11 Су белән тәэмин итүгә су чыгымнарын абонентлар типлары буенча, шул исәптән торак биналары, ижтимагый-эшлекле билгеләнештәге объектларны, сәнәгать объектларын су белән тәэмин итүгә, кайнар, эчә торган, техник суның факттагы чыгымнарыннан чыгып, абонентларның кайнар, эчә торган, техник суны перспективалы куллану турындагы белешмәләренә исәпкә алып бүлү фаразы

Су белән тәэмин итүгә су чыгымнарын бүлү фаразы 13 нче таблицادا китерелгән.

13 таблица – Су белән тәэмин итүгә су чыгымнарын бүлү фаразы

Потребитель	Периодлар					
	2024 ел			2040 ел		
	Тәүл.уртача м³/тәлек	Еллык т.м³/ел	Макс. тәүл. м³/тәүл	Тәүл.уртача м³/тәлек	Еллык т.м³/ел	Макс. тәүл. м³/тәүл
Яңа Кырлай авылы						
Барысын да кулланучылар, шул исәптән	102,874	37,549	123,449	113,161	41,304	135,793
Халык	85,728	31,291	102,874	94,301	34,420	113,161
Башка кулланучылар	17,146	6,258	20,575	18,860	6,884	22,632
Яңа Иябаш авылы						
Барысын да кулланучылар, шул исәптән	79,971	29,190	95,299	87,968	32,108	104,829
Халык	66,643	24,325	79,971	72,641	26,757	87,202
Башка кулланучылар	13,329	4,865	15,328	15,328	5,351	17,627
Иске-Йорт авылы						
Барысын да кулланучылар, шул исәптән	21,964	8,017	26,174	24,160	8,819	28,791
Халык	18,303	6,681	21,964	19,951	7,349	23,950
Башка кулланучылар	3,661	1,336	4,210	4,210	1,470	4,841

Потребитель	Периодлар					
	2024 ел			2040 ел		
	Тәул.уртача м³/тәлек	Еллык т.м³/ел	Макс. тәул. м³/тәул	Тәул.уртач а м³/тәлек	Еллык т.м³/ел	Макс. тәул. м³/тәул
Югары Бирәзә авылы						
Барысын да кулланучылар, шул исәптән	39,407	14,383	47,109	43,348	15,822	51,820
Халык	35,824	13,076	42,989	39,407	14,383	47,288
Башка кулланучылар	3,582	1,308	4,120	3,941	1,438	4,532

3.12 Кайнар, эчә торган, техник суны транспортировкалаганда фактта һәм планлаштырыла торган югалтулар турында белешмәләр (еллык, уртача тәүлеклек күрсәткечләре)

Кайнар, эчәргә яраклы, техник суны транспортировкалаганда факттагы һәм планлаштырылган югалтулар турында мәгълүматлар 14 нче таблицада китерелде.

14 таблица – Эчә торган суны фактта һәм планлаштырылган куллану турында белешмәләр

Күрсәтмәләр	Периодлар			
	2024 г.		2040 г.	
	Урт тәул.. куб.м/тәул	Еллык. мен.куб.м ел	Урт тәул.. куб.м/тәул.	Еллык. мен.куб.м ел
Яңа Кырлай авылы				
Су күтәрелде	113,161	41,304	121,083	44,195
Су югалтулар	10,287	3,755	7,921	2,891
Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су жибәрелгән, шул исәптән	102,874	37,549	113,161	41,304
Халык	85,728	31,291	94,301	34,420
Башка кулланучылар	17,146	6,258	18,860	6,884
Яңа Иябаш авылы				
Су күтәрелде	87,968	32,108	94,590	34,525
Су югалтулар	7,997	2,919	6,621	2,417
Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су жибәрелгән, шул исәптән	79,971	29,190	87,968	32,108
Халык	66,643	24,325	72,641	26,757
Башка кулланучылар	13,329	4,865	15,328	5,351
Иске-Юрт авылы				
Су күтәрелде	24,160	8,819	25,979	9,482
Су югалтулар	2,196	0,802	1,819	0,664
Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су жибәрелгән, шул исәптән	21,964	8,017	24,160	8,819
Халык	18,303	6,681	19,951	7,349
Башка кулланучылар	3,661	1,336	4,210	1,470
Югары Бирәзә авылы				
Су күтәрелде	43,348	15,822	46,610	17,013
Су югалтулар	3,941	1,438	3,263	1,191
Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су жибәрелгән, шул исәптән	39,407	14,383	43,348	15,822
Халык	35,824	13,076	39,407	14,383
Башка кулланучылар	3,582	1,308	3,941	1,438

Диспетчерлаштыру системасын бештыру, гамалдаге торбаүткәргечләрне исәпкә алу һәм реконструкцияләү приборларын урнаштыру кебек энергияне һәм суны сак тоту чараларын кертү су югалтуларны киметергә, су куллану күләмнәрен киметергә, суүткәргеч станцияләренең эш сыйфатын яхшыртып, аларның йөкләнешен киметергә һәм торак төзелеш вакытында хезмәт күрсәтү зонасын киңәйтергә мөмкинлек бирәчәк.

3.13 Су белән тәмин итүнең һәм ташландык суларны агызуның перспективалы баланслары (гомуми - кайнар, эчәргә яраклы, техник су бирү һәм сату балансы, территориаль - су белән тәмин итүнең технологик зоналары буенча кайнар, эчәргә яраклы, техник су бирү балансы, структур - абонентлар төркемнәре буенча кайнар, эчәргә яраклы, техник су бирү балансы)

Жирлекне су белән тәмин итүнең перспектив һәм структур баланслары 14 нче таблицада күрсәтелгән. Территориаль баланс 15 нче таблицада бирелгән.

15 таблица – Су белән тәмин итүнең технологик зоналары буенча су бирүнең территориаль балансы

Су куллануның максатчан билгеләнеше	Үлчәү берәмлеге	Периодлар	
		2024 г.	2040 г.
Яна Кырлай авылы	мең. м ³	41,304	44,195
Яна Иябаш авылы	мең. м ³	32,108	34,525
Иске-Юрт авылы	мең. м ³	8,819	9,482
Югары Бирзә авылы	мең. м ³	15,822	17,013

3.14 Кайнар, эчәргә яраклы, техник суны перспективалы куллану турындагы мәгълүматлардан һәм аны транспортировкалаганда кайнар, эчәргә яраклы, техник суны югалтулар күләменнән, кайнар, эчәргә яраклы, техник суны бирүнең һәм куллануның таләп ителә торган күләмнәрен, елларга бүлөп, технологик зоналар буенча куәтләр кытлыгын (резервын) күрсәтеп, су алу һәм чистарту корылмаларының таләп ителә торган куәтен исәпләү

Су алу һәм чистарту корылмаларының таләп ителә торган куәтен исәпләү 16 нчы таблицада күрсәтелгән.

16 таблица– Су алу корылмаларының таләп ителә торган куәтен исәпләү

Билгеләнеше	Гамәлдәге корылмаларның куәте куб. м/тәүлеккә, мең куб. м / елга	Периодлар		
		2040 елга кадәр исәпләнгән вакыт		
		куб.м/сут тыс.куб.м/год	(+) Резерв / (-) дефицит	
			куб.м/тәүлек мең.куб.м/ел	%
Яна Кырлай авылы				
Челтәргә хужалык эчәргә яраклы су китерелде	346 126,29	121,083	224,92	65,01
		44,195	82,09	65,01
Су югалтулар		7,921 2,891		
Кулланучыга сату		113,161 41,304	232,84 84,99	67,29 67,29
	Яна Иябаш авылы			
Челтәргә хужалык эчәргә яраклы су китерелде	260 94,9	94,590	165,41	63,62
		34,525	60,37	63,62
Су югалтулар		6,621 2,417		
Кулланучыга сату		87,968	172,03	66,17

Билгеләнеше	Гамәлдәге корылмаларның куәте куб. м/тәүлеккә, мең куб. м / елга	Периодлар		
		2040 елга кадәр исәпләнгән вакыт		
		куб.м/сут тыс.куб.м/год	(+) Резерв / (-) дефицит	
			куб.м/тәүлек мең.куб.м/ел	%
		32,108	62,79	66,17
Иске-Юрт авылы				
Челтәргә хужалык эчәргә яраклы су китерелде	173 63,145	25,979	147,02	84,98
		9,482	53,66	84,98
Су югалтулар		1,819		
		0,664		
Кулланучыга сату		24,160	148,84	86,03
		8,819	54,33	86,03
Югары Бирзә авылы				
Челтәргә хужалык эчәргә яраклы су китерелде	260 94,9	46,610	213,39	82,07
		17,013	77,89	82,07
Су югалтулар		3,263		
		1,191		
Кулланучыга сату		43,348	216,65	83,33
		15,822	79,08	83,33

Таблица мәгълүматларыннан күренгәнчә, гамәлдәге су алу корылмалары жиһазларының куәте суның перспективалы чыгымын тәмин итү өчен җитәрлек. Кулланучыларны сыйфатлы һәм ышанычлы су белән тәмин итү өчен су алу корылмаларын реконструкцияләү һәм транспортировкада су югалтуларын киметү вариантларын карарга тәкъдим ителә.

3.15 Гарантияләүче оешма статусы бирелгән оешма исеме

Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системалары объектларына хезмәт күрсәтүче оешмалар исемлегенә түбәндәге таблицада китерелгән.

17 таблица – Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системалары объектларына хезмәт күрсәтүче ресурслар белән тәмин итүче оешмалар исемлегенә

Торак пункт исеме	РСО исеме
Яңа Кырлай авылы	“АМР водоканалы” ЖЧЖ
Яңа Иябаш авылы	“АМР водоканалы” ЖЧЖ
Иске-Юрт авылы	“АМР водоканалы” ЖЧЖ
Югары Бирзә авылы	“АМР водоканалы” ЖЧЖ

“Яңа Кырлай авыл җирлеген” муниципаль берәмлегенә территориясендә су белән тәмин итү системалары объектларына хезмәт күрсәтүче “АМР водоканалы” ЖЧЖ башкара.

Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Башкарма комитетының 2025 елның 30 октябрендәге 1040 номерлы карары белән “АМР водоканалы” ЖЧЖнә, Яңа Кенәр авылынан тыш, Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы территориясендә салкын су белән тәмин итү һәм су агызу системасы өчен гарантияле оешма статусы бирелде.

“Су белән тәмин итү һәм су бүлеп бирү турында” 2011 елның 7 декабрендәге 416-ФЗ номерлы Федераль законның 12 статьясы нигезендә җирлекләреннән, шәһәр округларының җирле үзидарә органнары салкын су белән тәмин итүен һәм (яисә) су бүлеп бирүеннән һәр үзәкләштерелгән системасы өчен гарантияле оешманы билгелиләр һәм аның эшчәнлек зоналарын билгелиләр.

Салкын су белән тәмин итүне һәм (яисә) су түгүне гамәлгә ашыручы һәм сууткәргеч һәм (яисә) канализация челтәрләреннән эксплуатацияләүче оешмага, әгәр бу оешманың сууткәргеч һәм (яисә) канализация челтәрләренә салкын су белән тәмин итүне һәм (яисә) су түгүне гамәлгә

ашыручы барлык оешмалардан иң күп абонентлар кушылган булса, гарантияләүче оешма статусы бирелә.

Гарантияләүче оешма, әгәр абонентларның капитал төзелеш объектлары билгеләнгән тәртиптә мондый гарантияләүче оешманың эшчәнлек зонасы чикләрендә үзәкләштерелгән салкын су белән тәмин итү һәм (яисә) су бүлөп бирү системасына кушылган булса, салкын су белән тәмин итүне һәм (яисә) су бүлөп бирүне тәмин итәргә тиеш. Гарантияләүче оешма салкын су белән тәмин итүнен һәм (яисә) су түгүнен үзәкләштерелгән системасы объектларын эксплуатацияләүне гәмәлгә ашыручы оешмалар белән Россия Федерациясе законнары таләпләре нигезендә ышанычлы һәм өзлексез салкын су белән тәмин итүне һәм (яисә) су түгүне тәмин итү өчен кирәкле шартнамәләр төзи.

4 БҮЛЕК. "ҮЗЭКЛЭШТЕРЭЛГЭН СУ БЕЛЭН ТЭЭМИН ИТҮ СИСТЕМАЛАРЫ ОБЪЕКТЛАРЫН ТӨЗҮ, РЕКОНСТРУКЦИЈАЛЭУ ЫМ МОДЕРНИЗАЦИЈАЛЭУ БҮЕНЧА ТЭКЪДИМНЭР"

Су белэн тээмин итү системалары объектлары комплексын яна тэзү, реконструкциялэу һәм техник яктан янадан коралландыру чараларынын максаты кулланычуларны сыйфатын яна нормативлары таләиләренә жавап бирэ торган эчэр су белән өзлексез тээмин итүдән, жиһазларның энергетик нәтижәлеләген арттыру, су бирү процессларын контрольдә тоту һәм автомат рәвештә жайга салу, янгын сүндерүне оештыруны яхшырту, физик тузуны киметү һәм су белән тээмин итү чөлтәрләренә гидравлик режимын яхшыртудан гыйбарәт.

Өлөгө чараларны үтәү су белән тээмин итү системаларының төп узелларының тотрыклы, ышанычлы эшләвен гарантияләргә һәм халыкны тээмин итү өчен кирәкле сыйфатлы эчэр су алырга мөмкинлек бирәчәк.

4.1 Су белән тээмин итү схемаларын гамәлгә ашыру буюнча булган төп чаралар исемлегө

“Яна Кырлай авыл жирлегө” муниципаль берәмлегенә су белән тээмин итү системасын үстерүнең төп юнәлешә булып су алу корылмаларын һәм насос станцияләрен модернизацияләп, шулай ук су белән тээмин итү чөлтәрләренә тузган кишәрлекләрен этәп алыштырып, гамәлдәге системаны саклап калу тора.

Су белән тээмин итү схемаларын гамәлгә ашыру, шулай ук эчә торган суның сыйфатын биләләнган таләиләргә туры китерү буюнча төп чаралар исемлегө 18 нче таблицада китерелдә.

18 таблица – Су белән тээмин итү схемаларын гамәлгә ашыру гамәлләре

№ ш/п	Чара исеме	Проект-смета баясе, мең сум.	Социаль-икътисадый файда	Үтәүнең вақыт аралыгы (квартал, ел)
1	“Яна Кырлай авыл жирлегө” муниципаль берәмлегенә үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системасы объектларын тэзү, реконструкциялэу һәм модернизациялэу гамәлләре			
1.1	Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү чыганаclarын һәм су чистарту корылмаларын модернизациялэу (насос жайланмаларын алыштыру, КИПиА урнаштыру, ЗСО оештыру, су жыюларны контрольдә тоту һәм идарә итү системасын автоматлаштыру һ.б.)	6000	Су югалтуларын киметү, халыкның санитария иминдәген тээмин итү, СанПиН таләйләре	2026-2040
1.2	Искергән су чөлтәрләрен этәп алыштыру	7500	Су югалтуларын киметү, халыкның санитария иминдәген тээмин итү, СанПиН таләйләре	2026-2040
1.3	Арча муниципаль районының Яңа Иябаш авылында сүүткөргечкә капиталъ ремонт ясау (күләме 25 куб. м. су жыю манарасы, су белән тээмин итүнең бүлү чөлтәре)	1500	Су югалтуларын киметү, халыкның санитария иминдәген тээмин итү, СанПиН таләйләре	2028

№ п/п	Чара исеме	Проект-смета бәясе, мең сум.	Социаль-икътисадый файда	Үтәүнең вакыт аралыгы (квартал, ел)
1.4	Арча муниципаль районының Күкчә Бирзә авылында су белән тәэмин итү системасын төзү (су алу скважинасы, су жыю манарасы, су белән тәэмин итүнең бүлү чөлтәре)	10000	Халыкның санитария иминлеген тәэмин итү, СанПиН таләпләре	2028-2029
1.5	Арча муниципаль районының Өчиле авылында су белән тәэмин итү системасын төзү (су алу скважинасы, су жыю манарасы, су белән тәэмин итүнең бүлү чөлтәре)	12000	Халыкның санитария иминлеген тәэмин итү, СанПиН таләпләре	2029-2030

* - Капитал салуларның бәясе әреләндерелде, НЦС 81-02-19-2025 “Сборник номер 19. Шәһәр инфраструктурасы биналары һәм корылмалары” һәм НЦС 81-02-14-2025 “Сборник № 14. Тышкы су белән тәэмин итү һәм канализация чөлтәрләре” нигезендә. Су белән тәэмин итү системасын үстерү проектларын гамәлгә ашыруның төгәл бәясе проект-смета документациясән эшләү барышында төгәлләштерелгә тиеш

4.2 Су белән тәэмин итү схемаларын гамәлгә ашыру буенча төп чараларның техник нигезләмәләре, шул исәптән потенциал су белән тәэмин итү чыганаclarының гидрогеологик характеристикалары, су белән тәэмин итү чыганаclarының санитария характеристикалары, шулай ук су белән тәэмин итү схемасында каралган чараларны гамәлгә ашыру нәтижәсендә күрсәтелгән характеристикаларның мөмкин булган үзгәрүе

Су белән тәэмин итү системасын төзү һәм реконструкцияләү чараларын гамәлгә ашыру нәтижәсендә түбәндәге нәтижәләргә ирешеләчәк:

1. Халыкка һәм предприятиеләргә бирелә торган эчәргә яраклы суның норматив санитария таләпләренә туры килә торган сыйфатлы составының тотрыклы булуына ирешү (СанПиН 2.1.3684-21 “Шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләрен карап тотуга, су объектларына, эчә торган суга һәм эчә торган су белән тәэмин итүгә, атмосфера һавасына, туфракка, торак урыннарга, житештерү, жәмәгать урыннарын эксплуатацияләүгә, санитар-эпидемиягә каршы (профилактик) чараларны оештыруга һәм үткәргүгә санитар-эпидемиологик таләпләр”). Социаль нәтижәләр-су белән тәэмин итү системасының ышанычлылыгын тәэмин итү һәм эчә торган суның сыйфатын яхшырту, яшәүнең уңайлылыгын арттыру
2. Кулланучыларны сыйфатлы су белән тәэмин итү.
3. Су белән тәэмин итү системасы объектларын эксплуатацияләү барышында авария хәлләре килеп чыгу куркынычы кимү.
4. Торак төзелеш өчен планлаштырыла торган территорияләргә су белән тәэмин итү чөптәрдәге белән тәэмин итү.
5. Су белән тәэмин итү чөптәрдәренә физик тузуын киметү һәм гидравлик режимын яхшырту.
6. Янгын сүндерүне оештыруны яхшырту.

Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларын үстерү чараларын гамәлгә ашырудан социаль файда жәмгыять өчен кабул ителә торган бәяләр (тарифлар) буенча халыкны һәм башка кулланучыларны норматив сыйфатлы су белән гарантияле канәгатьләндерүдән гыйбарәт. Икътисади аспектта-электр энергиясен сатып алуға гомуми чыгымнарны киметү. Халыкның суны матди ресурс буларак куллануын киметү, шулай ук су белән тәэмин итү объектларында энергияне сак тоту технологияләрен һәм жайланмаларын көртү исәбенә ирешелә.

Электр энергиясеннән файдалануның нәтижәләгән арттыруны кирәкле энергиягә аз чыгымнар тотып, су белән тәэмин итү хөмәтләрен тулырак күрсәтү максатында чараларны һәм инструментларны ачыклау һәм гамәлгә ашыру дип карарға мөмкин. Әмма бу стратегик юнәлешне бер үк вакытта гамәлгә ашыруны – суны һәм электр энергиясен турыдан-туры экономияләүнең үзара бәйлә төрле комбинацияләрендә халыкның су куллануын киметүне дә кире какмый.

Су ресурсларын экономияләүгә юнәлдерелгән чараларның һәм энергия ресурсларын экономияләүгә юнәлдерелгән чараларның нәтижәләгән аларны бергәләп планлаштырганда шактый арта. Мәсәлән, агып чыгуларны киметү суны экономияли һәм басым югалтуларын киметә, бу исә суны суырту өчен насослар куллана торган егәрлекне киметү аркасында энергияне экономияләргә мөмкинлек бирә. Бер насосны икенчесенә, нәтижәләрәк насоска алмаштыру энергияне экономияләүгә китерә. Шулай итеп, агып чыгулар аркасында басым югалтуларын киметү гамәлдәге насосларны азрак куәтле насослар белән алыштырырга мөмкинлек бирәчәк, бу энергияне һәм акчаларны өстәмә экономияләүне тәэмин итәчәк.

Су белән тәэмин итү системалары эшенең нәтижәләгән арттыруга этәргеч бирә торган стимулларга чыгымнарны киметү, энергия белән тәэмин итүнең һәм су белән тәэмин итүнең куркынычсызлыгын һәм ышанычлылыгын тәэмин итү, шулай ук әйләнә-тирә мөхиткә зарарлы йогынтыны киметү керә. Су хужалыгы системаларында энергияне нәтижәле куллану еш кына кулланучыларға хөмәт күрсәтүнең сыйфатын күтәрү һәм шул ук вакытта халыкның үсә барган ихтияжларын канәгатьләндерү максатында су белән тәэмин итү системаларының эшен камилләштерүнең иң экономияле ысулы булып тора. Су белән тәэмин итүнең нәтижәләгән арттыру буенча комплекслы чараларны гамәлгә ашыру чыгымнарны киметүне, гамәлдәге

системаларның эксплуатация куәтләрән арттыруны һәм кулланучылар ихтыяжларын канәгәтләндерү дәрәжәсен арттыруны тәмин итә.

Ресурсларны экономияләү су житештерү һәм транспортлау стадиясендә дә, шулай ук аны куллану процессында да мөмкин, бер үк вакытта су, электр энергиясе һәм аларны сатып алу өчен акчалар саклана.

Энергияне сак тоту өлкәсендә төп юнәлешләр булып торалар:

- энергияне сак тоту жайланмасын кертү һәм куллану;
- агып чыгуларны һәм су югалтуларны киметү;
- үз ихтыяжларыңа су чыгымын киметү;
- суны исәпкә алу приборларын урнаштыру.

4.3 Су белән тәмин итү системасының яңа төзелә торган, реконструкцияләнгән торган һәм эксплуатациядән чыгарырга тәкъдим ителә торган объектлары турында белешмәләр

Кулланучыларны сыйфатлы эчәр су белән тәмин итү өчен түбәндәге чараларны гамәлгә ашырырга тәкъдим ителә:

- Гамәлдәге су алу корылмаларын модернизацияләү;
- Искергән су чөлтәрләрән этаплап алыштыру;
- Яңа Кырлай авылында су белән тәмин итү чөлтәрләрән капитал ремонтлау.

Су белән тәмин итү системаларының яңа төзелә һәм реконструкцияләнгән торган объектлары системаларның гамәлдәге су алу узеллары территорияләрендә планлаштырыла.

4.4 Су белән тәмин итүне гамәлгә ашыручы оешмалар объектларында диспетчерлаштыру, телемеханизацияләү системаларын һәм су белән тәмин итү режимнары белән идарә итү системаларын үстерү турында белешмәләр

Хәзерге вакытта шәһәр жирлегенә үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системалары объектларында диспетчерлаштыру, телемеханизацияләү системалары һәм су белән тәмин итү режимнары белән идарә итү системалары юк.

Энергияне саклауның югары нәтижәле яңа технологияләрен кертү - шәһәрне һәм бистәләрен су белән тәмин итү белән оператив диспетчерлык идарәсенә заманча автоматлаштырылган системасын булдыру. Өлеге программаны гамәлгә ашыру кысаларында барлык су алу корылмаларында ешлык үзгәрткечләр, автоматлаштыру шкафлары, басым датчиклары һәм исәпкә алу приборлары урнаштыру зарур. Билгеләнгән ешлык үзгәрткечләр электр энергиясен куллануны 30% ка кадәр киметә, насос агрегатлары электр двигателләренен салмак эш режимын тәмин итә һәм гидроударларны бетерә. Оператив-диспетчерлык идарәсенә автоматлаштырылган системасын кертүнең төп бурычы булып тора:

- корылмаларның, жайланмаларның, төп һәм ярдәмче жайланмаларның һәм коммуникацияләренә бирелгән технологик режимын һәм нормаль эш шартларын саклау;
- бирелгән технологик режимнан һәм корылмаларның, жайланмаларның, жайланмаларның һәм коммуникацияләренә нормаль эш шартларыннан тайпылышларны һәм бозуларны сигналлаштыру;
- контрольдә тотыла торган объектларда авария хәлләрә килеп чыгу сигнализациясе;
- бирелгән шартлардан тайпылышларны һәм хөкүк бозуларны оператив рәвештә бетерү мөмкинлеге.

4.5 Биналарның, корылмаларның, корылмаларның суны исәпкә алу приборлары белән жиһазландырылуы һәм аларны кулланылган су өчен исәп-хисап ясаганда куллану турында белешмәләр

Кулланучыларның абонент кертүләрендә суны исәпкә алу приборлары булу турында белешмәләр бирелмәгән.

Исәпкә алу приборларын урнаштыру - торак-коммуналь комплексның реформалаштыруының иң мөһим шартларының берсе.

Гамәлдәге төзелештә дә, яңа төзелеш объектларында да суны исәпкә алуның индивидуаль һәм гомумиорт приборларын урнаштыру энергияне сак тоту өлкәсендә төп юнәлешләрнең берсе булып тора. Бу су житештерү һәм транспортлау стадиясендә дә, аны куллану процессында да ресурсларны экономияләргә мөмкинлек бирәчәк.

4.6 Территория буенча торбаүткәргечләр узучы маршрутлары вариантларының тасвирламасы аларның нигезләнүе

Суның катуын булдырмау максатыннан, суның өзлексез хәрәкәтен тәмин итеп, суүткәргечләр жир астына сузылган. Киләчәктә муниципаль берәмлек территориясе буенча торбаүткәргечләрнең гамәлдәге маршрутлары сакланып кала. Реконструкцияләнгән торган су участокларын узучы маршрутлары гамәлдәге чөтләрләрне узучы маршрутына туры килә.

Торак төзелешләргә яңа торбаүткәргечләр автомобиль юлларының машина йөрү өлешләре буйлап, авария хәлләре килеп чыккан очракта, оператив рәвештә барып житү өчен салына.

Чөтләрләрне гамәлдәге һәм яңа торак төзелешләргә төгәл трассировкалау, территорияне вертикаль планлаштыруны һәм чөтләрнең гидравлик режимнарын исәпкә алып, төзелеш участокларын планлаштыру проектларын эшләү стадиясендә башкарылачак.

4.7 Насос станцияләрен, резервуарларны, су жыю башняларын урнаштыру урыны турында тәкъдимнәр

Гамәлдәге насос станцияләре, Чиста су резервуарлары һәм су жыю манаралары урнашкан урыннар үзгәрешсез кала. Су белән тәмин итү системаларының яңа төзелә һәм реконструкцияләнгән торган объектлары гамәлдәге су алу узеллары территориясендә урнаштырылачак.

4.8 Кайнар су, салкын су белән тәмин итүнең үзәкләштерелгән системалары объектларын урнаштыруның планлаштырыла торган зоналары чикләре.

Рекомендацияләр юк.

4.9 Кайнар су белән тәмин итүнең, салкын су белән тәмин итүнең үзәкләштерелгән системалары объектларын гамәлдә һәм планлаштырылган урнаштыру карталары (схемалары)

Су белән тәмин итү чөтләрләрнең урнашуы турында белешмәләр әлеге схемага кушымталарда китерелгән.

Кулланучыларны ышанычлы һәм өзлексез су белән тәмин итү, шулай ук халыкны санитария-гигиена таләпләренә туры килә торган су белән тәмин итү өчен тәкъдимнәр

1. Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларын 5 елга кимендә 1 тапкыр техник тикшерү:

- су белән тәмин итү чыганагының торышын һәм аның сезонлы үзгәрешләрен исәпкә алып, билгеләнгән таләпләргә туры китереп эчәр су әзерләү буенча штат режимында эшләүче су әзерләү корылмаларының техник мөмкинлекләрен билгеләү;

- суүткәргеч чөтләрләрнең һәм насос станцияләренен техник характеристикаларын, шул исәптән югалтулар дәрәжәсен, физик таушалу күрсәткечләрен, әлеге чөтләрләрнең һәм станцияләренен энергетик нәтижелелеген, топологиянең оптимальлеген һәм куәтләрне резервлау дәрәжәсен билгеләү;

- салкын һәм кайнар су белән тәмин итүне гамәлгә ашыручы оешма эшчәнлегенен максатчан күрсәткечләрен гамәлдәгеләреннән иң яхшы файдаланучы салкын һәм кайнар су белән тәмин итүче оешмаларның максатчан күрсәткечләре белән чагыштыру (мөмкин булган технологияләр).

2. Чөтләргә жибәрелә торган суга “Гигиена нормативлары һәм яшәү тирәлеге факторларының кеше өчен куркынычсызлыгын һәм (яки) зарарсызлыгын тәмин итүгә таләпләр” СанПиН 1.2.3685-21 таләпләренә туры килүгә мониторинг үткәрү;

3. Сууткаргеч челтэрлэрен реконструкциялүү-гамэлдэге челтэрлэрнең авария хэлендэге, тузган, үткэрү мөмкинлеге аз булган участокларын алыштыру һәм яңа магистраль челтэрлэр төзү. Яңа челтэрлэр төзөгөндө гарантиялэнгән хезмэт срогы 50 ел булган түбән басымлы полиэтиленнан торбалар кулланыла.

5 БҮЛЕК. "ҮЗӘКЛӘШТЕРЕЛГӘН СУ БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ СИСТЕМАЛАРЫ ОБЪЕКТЛАРЫН ТӨЗҮ, РЕКОНСТРУКЦИЯЛӘУ ҺӘМ МОДЕРНИЗАЦИЯЛӘУ ЧАРАЛАРЫНЫҢ ЭКОЛОГИК АСПЕКТЛАРЫ"

5.1 Юыну суларын агызганда (утильләштергәндә) үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системалары объектларын төзүгә һәм реконструкцияләүгә тәкъдим ителә торган су бассейнына зарарлы йогынтыны булдырмау чаралары турында белешмәләр

Су алуның һәм аны суүткәргеч челтәрәнә ташуның технологик процессы зарарлы матдәләр белән бергә бармый.

Суүткәргеч челтәрә әйләнә-тирә мохиткә зарарлы йогынты ясамый, объект экологик чиста корылма булып тора.

Суүткәргеч челтәрә эксплуатацияләгәндә су хужалык-көнкүреш ихтыяжлары өчен файдаланылмый, производство агынтылары барлыкка килми. Суүткәргеч челтәрә эксплуатацияләү, сулыкларга һәм рельефка нинди дә булса зарарлы матдәләр чыгаруны күздә тотмый.

Төзелеш эшләрен башкарганда житештерү максатларында Су таләп ителми. Хужалык-көнкүреш ихтыяжлары өчен эчәр сыйфатлы су кулланыла. Эш документациясендә баян ителгән таләпләрне үтәгәндә жир өсте һәм жир асты сулары торышына тискәрә йогынты төзелеш чорында гына күзәтеләчәк, вакытлыча гына булачак һәм әйләнә-тирә мохит торышына сизелерлек йогынты ясамаячак.

5.2 Су әзерләүдә кулланыла торган химик реагентларны (хлор һ. б.) тәэмин итү һәм саклау чараларын гамәлгә ашырганда әйләнә-тирә мохиткә зарарлы йогынтыны булдырмау чаралары турында белешмәләр.

Химик реагентлар су әзерләү процессында файдаланылмый хәзерге вакытта файдаланылмый.

6 КИСӘК. "ҮЗӘКЛӘШТЕРЕЛГән СУ БЕЛән ТӘЭМИН ИТү СИСТЕМАЛАРЫ ОБЪЕКТЛАРЫН ТӨЗүГӘ, РЕКОНСТРУКЦИЯЛӘУГӘ ҺӘМ МОДЕРНИЗАЦИЯЛӘУГӘ КАПИТАЛ САЛУЛАР КүЛӘМНӘРЕН БӘЯЛӘУ"

6.1 Су белән тәэмин итү схемаларын гамәлгә ашыру буенча төп чараларның бәясен бәяләү

Су белән тәэмин итү системалары объектлары комплексын яңа төзү, реконструкцияләү һәм техник яктан яңадан коралландыру чараларының максаты булып кулланучыларны сыйфат нормативлары талашларена җавап бирә торган эчәр су белән өзлексез тәэмин итү, жиһазларның энергетик нәтиҗәләгән арттыру, су биру процессын контрольдә тоту һәм автомат рәвештә җайга салу тора.

Әлеге чараларны үтәү су белән тәэмин итү системаларының төп үзешчәләрен тәэмин итү, ышанычлы эшләвен гарантияләргә һәм халыкны тәэмин итү өчен кирәкле сыйфатлы эчәр су алырга мөмкинлек бирәчәк.

Калган капитал салуларның бәясе эксперт бәяләмәләреннән, аналог объектлар буенча жылма смета исәп-хисапларыннан, барлыкка килә торган куәт берәмлегенә чагыштырма чыгымнардан чыгып билгеләнә. Һәр проект буенча проект - смета документациясен эшләгәндә бәя төгәлләштерелгә тиеш.

Су белән тәэмин итү схемаларын гамәлгә ашыру, шулай ук эчә торган суның сыйфатын билгеләнгән талашларга туры китерү буенча төп чаралар исемлегенә 19 нчы таблицада китерелде.

19 таблица – Су белән тәэмин итү схемаларын гамәлгә ашыру гамәлләре

№ п/п	Үз эченә алына торган объектларының исеме һәм Исемлегенә	Гамә лгә ашыр у срокл ары	Сату бәясе, мең сум.												
			Барлыгы	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034-2037	2038- 2040	
I	«Яңа Кырлай авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегенә үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системасы объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү гамәлләренә														
1.1	Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү чыганаclarын һәм су чистарту корылмаларын модернизацияләү (насос жайланмаларын алыштыру, КИПиА урнаштыру, ЗСО оештыру, су жыюларны контрольдә тоту һәм идарә итү системасын автоматлаштыру һ.б.)	2026- 2040	6000	400	400	400	400	400	400	400	400	400	1600	1200	
1.2	Искергән су чептәрләрен эзәп алыштыру	2026- 2040	7500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	2000	1500	

№ п/п	Үз эченә алына торган объектларның исеме һәм Исемләге	Гамә лгә ашыр у срокл ары	Сату бәясе, мең сум.											
			Барлыгы	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034-2037	2038- 2040
1.3	Арча муниципаль районының Яна Иябаш авылында сууткәргечкә капиталь ремонт ясау (күләме 25 куб. м. су жыю манарасы, су белән тәзмин итүнен булу чөлтәре)	2028	1500				1500							
1.4	Арча муниципаль районының Күкчә Бирзә авылында су белән тәзмин итү системасын төзү (су алу скважинасы, су жыю манарасы, су белән тәзмин итүнен булу чөлтәре)	2028- 2029	10000					5000	5000					
1.5	Арча муниципаль районының Училе авылында су белән тәзмин итү системасын төзү (су алу скважинасы, су жыю манарасы, су белән тәзмин итүнен булу чөлтәре)	2029- 2030	12000						6000	6000				
	Барлыгы:		37000	0	900	900	2400	5900	11900	6900	900	900	3600	2700

* - Капитал салуларның бәясе НЦС 81-02-19-2025 “Жыентык номер 19. Шәһәр инфраструктурасы биналары һәм корылмалары” һәм НЦС 81-02-14-2025 “Сборник номер 14. Тышкы су белән тәэмин итү һәм канализация чөлтәлләре” нигезендә. Су белән тәэмин итү системасын үстерү проектларын гамәлгә ашыруның төгәл бәясе проектка документациясен эшләү барышында төгәлләштерелергә тиеш.

6.2 Төзелеш өлкәсендә дәүләт сәясәтен эшләү һәм норматив-хокукий жайга салу функцияләрен гамәлгә ашыручы федераль башкарма хакимият органы тарафыннан расланган житештерү билгеләнешендәге булмаган объектлар һәм инженерлык инфраструктурасы өчен эреләштерелгән смета нормативлары нигезендә башкарылган йә капитал тәмин итүнең үзәкләштерелгән системалары объектларын төзүгә һәм реконструкцияләүгә капитал кертемнәр күләмен бәяләү финанслау чыганаclarын күрсәтен, төзелеш һәм эш төрләре

Жирлекнең перспективалы үсешен һәм үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системасын исәпкә алып, су белән тәмин итү системасының сыйфатын һәм ышанычлылығын арттыру чараларына капитал салулар күләме якынча 65650,0 мең сум тәшкил итә. Капитал салуларның бәясе эксперт бәяләмәләреннән, аналог объектлар буенча жыелма смета исәп-хисапларыннан, барлыкка китерелә торган куәт берәмлегенә чагыштырма чыгымнардан чыгып билгеләнә. Һәр проект буенча проект-смета документациясен эшләгәндә бәя төгәлләштерелергә тиеш.

Финанслауның төп чыганаclarы булып торалар:

- республика бюджеты акчалары;
- муниципаль берәмлек бюджеты акчалары;
- инвестиция программасы нигезендә тоташкан өчен түләүдән алынган акчалар;
- тарифка инвестиция өстәмәсе өлешендә алынган акчалар;
- кредит акчалары һәм муниципаль заем;
- предприятиеләр, заказчы-төзүчеләр акчалары;
- законнарда каралган башка чаралар.

Су белән тәмин итү системасын үстерү чараларын су белән тәмин итү челтәрләренә техник тоташтыру тарифы исәбеннән гамәлгә ашыру мөмкинлеген куллануның артуы булмауга, шул исәптән яңа предприятиеләр төзелүгә бәйле рәвештә юк. Электр энергиясен куллануны киметү, шулай ук аны транспортировкада су югалтуларын киметү өчен тарифны арттыру исәбенә өстәмә средстволар жәлеп итү, шулай ук өстәмә субсидияләр бирү кирәк. Чараларны гамәлгә ашыруга тарифны күтәрү киләчәктә инвестиция акчаларын жәлеп итәргә мөмкинлек бирәчәк, чөнки электр энергиясенә чыгымнарны киметү һәм су югалтуларын киметү чараларның аклануы сизелерлек кимиячәк акчаларны яңга калдырырга мөмкинлек бирәчәк.

7 БҮЛЕК. "ҮЗӘКЛӘШТЕРЕЛГән СУ БЕЛән ТӘЭМИН ИТү СИСТЕМАЛАРЫН ҮСТЕРү КүРСӘТКЕЧЛӘРЕНЕң ПЛАНЛЫ КүРСӘТКЕЧЛӘР"

- Су белән тәэмин итү системасын төзү һәм реконструкцияләү чараларын гамәлгә ашыру нәтижәсендә түбәндәге нәтижеләргә ирешеләчәк:
1. Халыкка һәм предприя­ти­ләр­гә бирелә торган эч­р­гә яраклы суның норма­тив санитария таләпләренә туры килә торган сыйфатлы составына ирешү (СанПиН 2.1.3684-21 “Шәһәр һәм авыл жи­р­л­ек­лә­ре тер­ри­то­рия­ләр­ен карап тотуга, су об­ъект­ла­ры­на, эчә торган су­га һәм эчә торган су белән тәэмин итүгә, ат­мо­с­фе­ра һавасына, ту­ф­ра­кка, то­рак уры­нар­га, жи­т­ш­ер­ү, жәмәгәт уры­нар­ын экс­п­лу­а­та­ция­л­ә­ү­гә, са­ни­тар-эпиде­мия­гә каршы (профи­лак­тик) ча­ра­ла­ры­н оешты­ру­га һәм үт­к­әр­ү­гә са­ни­тар - эпиде­ми­о­ло­гик таләпләр”) Социаль нәти­ж­ләр - су белән тәэмин итү системасының ышанычлы­лы­гын тәэмин итү һәм эчә торган суның сыйфатын яхшырту, яшәүнең уңайлы­лы­гын арттыру.
 2. Кулланучыларны сыйфатлы су белән тәэмин итү.
 3. Су алу корымаларын һәм су белән тәэмин итү чөлтәр­ләр­ен экс­п­лу­а­та­ция­л­ә­г­ән­дә авария хәлләрә са­нын ки­ме­тү.

20 таблица – Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларын үстерүнең максатчан күрсәткечләре

№ п/п	Күрсәткеч исеме	Үлчәү берәм­ле­ге	Жай­га салу чорына план күрсәткеч­ләрә						
			2024	2025	2026	2027	2028	2029-2040	
1	Су сыйфаты күрсәткечләре								
1.1	эчәр су сыйфатын житештерү тикшерү нәти­ж­ләр­е буенча алынган пробаларның гомуми күлә­мен­дә билгеләнгән таләпләргә туры килми торган су белән тәэмин итү чыгана­к­ла­ры­нан, сууткәргеч стан­ция­ләр­ен­нән яисә үз­к­л­ә­ш­тер­ел­гән су белән тәэмин итү системасын башка об­ъект­ла­ры­нан бүлү сууткәргеч чөлтәр­енә бирелә торган эчәр су пробаларының өлеше	%	0	0	0	0	0	0	0
1.2	бүлү сууткәргеч чөлтәр­ен­дә эчә торган суның сыйфатын про­из­вод­ство тикшереп торыу нәти­ж­ләр­е буенча алынган пробалары­ның гомуми кү­лә­мен­дә билгеләнгән таләпләргә туры килми торган эчә торган су пробалары өлеше	%	0	0	0	0	0	0	0
2	Су белән тәэмин итүнең ышанычлы­лы­гы һәм өз­к­л­ә­с­с­е­з­л­е­ге күрсәткеч­ләр­е	берәм­лек./км	0,2	0,2	0,2	0,15	0,15	0,1	
2.1	Коммуналь инфраструктура системаларының авария­ләр­е­гә	сәг./көн	24	24	24	24	24	24	24
2.2	Товарлар һәм хезмәт­ләр китерүнең да­ва­м­лы­лы­гы (өз­к­л­ә­с­с­е­з­л­е­ге)	%	55	55	50	45	40	30	
2.3	Су белән тәэмин итү чөлтәр­ләр­ен­ең тузуы	%	10	10	10	9	9	8	
2.4	Салкын су белән тәэмин итү чөлтәр­ләр­ен­дә югалтулар								

Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларын үстерүнең максатчан күрсәткечләре күрсәткечләре су белән тәэмин итү схемасында каралган чараларны гамәлгә ашыру тәмамланганнан соң актуальләштерүне таләп итә.

8 БҮЛЕК. “ҮЗӘКЛӘШТЕРЕЛГӘН СУ БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ СИСТЕМАЛАРЫНЫҢ АЧЫКЛАНГАН ХУЖАСЫЗ ОБЪЕКТЛАРЫ ИСЕМЛЕГЕ (АЛАР АЧЫКЛАНГАН ОЧРАКТА) ҺӘМ АЛАРНЫ ЭКСПЛУАТАЦИЯЛӘҮГӘ ВӘКАЛӘТЛЕ ОЕШМАЛАР ИСЕМЛЕГЕ”

Хужасыз объект турында белешмәләр Россия Федерациясә дәүләт һакимиятенә башкарма органнарыннан, Россия Федерациясә субъектларыннан, жирле үзидарә органнарыннан, шулай ук юридик һәм физик затларның гаризалары нигезендә килергә мөмкин.

“Су белән тәэмин итү һәм су түгү турында” 416 нчы ФЗ нигезендә, үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларының хужасыз объектлары, шул исәптән эксплуатацияләү юлы белән су белән тәэмин ителгән сууткәргеч челтәрләре ачыкланган очракта, мондый объектларны эксплуатацияләү гарантияләүче оешма йә су белән тәэмин итүне гамәлгә ашыручы оешма һәм күрсәтелгән хужасыз объектларга турыдан-туры тоташкан сууткәргеч челтәрләр тарафыннан, алар күрсәтелгән объектларның тапшыру актына Администрация тарафыннан имза салынган көннән алып мондый объектларга милек хокукы танылганга кадәр яисә аларны биләүгә, файдалануга һәм мондый объектларны калдырган милекче тарафыннан гражданлык законнары нигезендә биләүгә, файдалануга һәм эш итүгә алынганга кадәр гамәлгә ашырыла.

Су белән тәэмин итүне гамәлгә ашыручы оешманың үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларының хужасыз объектларын эксплуатацияләүгә чыгымнары тарифларны билгеләгәндә тарифларны жайга салу органнары тарафыннан Россия Федерациясә Хөкүмәте тарафыннан расланган су белән тәэмин итү һәм су түгү өлкәсендә бая кую нигезләрендә билгеләнгән тәртиптә исәпкә алына.

Хужасыз тышкы челтәрләрне рәсмиләштерү тәртибе Россия Федерациясә Гражданлык кодексы, “Күчемсез милекне дәүләт теркәвенә алу турында” 2015 елның 13 июлендәге 218-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Икътисадый үсеш министрлыгының “Хужасыз күчемсез әйберләрне исәпкә алу тәртибен билгеләү турында” 2015 елның 10 декабрендәге 931 номерлы боерыгы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларының хужасыз объектлары ачыкланмаган.

3 бүлөк. СУ АГЫЗУ СХЕМАСЫ

1 БҮЛӨК. "СУ АГЫЗУ ӨЛКӨСӨНДӨ ГАМӨЛДӨГӨ ТОРЫШ"

1.1 Жирлек территориясендөге агып төшүчө суларны жыю, чистарту һәм чыгару системасы структурасының тасвирламасы һәм жирлек территориясен эксплуатация зоналарына бүлү

Хәзерге вакытта "Яңа Кырлай авыл жирлегенә" муниципаль берәмлеген территориясендә үзәкләштерелгән су агызу системасы юк.

Үзәкләштерелгән су агызу булмаганда, торак йортлардан һәм жәмәгать биналарыннан агып чыккан сулар өй яны кишәрлекләрендәге калкулыкларга һәм септикларга жибәрелә. Чистарту чокырлары һәм септиклары житәрлек дәрәжәдә гидроизоляцияга ия түгел, бу туфракны һәм грунт суларын пычратуга китерә.

1.2 Гамәлдәге канализация чистарту корылмаларын тасвирлауны, шул исәптән агып төшүчө суларны чистартуның кулланыла торган технологик схемасының агып төшүчө суларны чистарту сыйфаты нормативларын тәмин итү таләпләренә туры килүен бәяләүне, корылма куәтләренә гамәлдәге кытлыгын (резервын) билгеләүне һәм абонентлар төзи торган локаль чистарту корылмаларын тасвирлауны да кертеп, үзәкләштерелгән су агызу системасын техник тикшерү нәтижеләрен тасвирлау

Хәзерге вакытта "Яңа Кырлай авыл жирлегенә" муниципаль берәмлеген территориясендә үзәкләштерелгән су агызу системасы юк.

Үзәкләштерелгән су агызу булмаганда, торак йортлардан һәм жәмәгать биналарыннан агып чыккан сулар өй яны кишәрлекләрендәге калкулыкларга һәм септикларга жибәрелә. Чистарту чокырлары һәм септиклары житәрлек дәрәжәдә гидроизоляцияга ия түгел, бу туфракны һәм грунт суларын пычратуга китерә.

1.3 Су агызуның технологик зоналары, үзәкләштерелгән һәм үзәкләштерелмәгән су агызу зоналары тасвирламасы (су агызу үзәкләштерелгән һәм үзәкләштерелмәгән су агызу системаларыннан файдаланып башкарыла торган территорияләр) һәм су агызуның үзәкләштерелгән системалары исемлегенә

"Су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу турында" 2011 елның 7 декабрендәге 416-ФЗ номерлы Федераль закон һәм РФ Хөкүмәтенен "Су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу схемалары турында" 2013 елның 5 сентябрендәге 782 номерлы карары су белән тәмин итү ("Су белән тәмин итү һәм су түгү схемаларын эшләү һәм раслау кагыйдәләре", "Су белән тәмин итү һәм су түгү схемаларының эчтәлегенә таләпләр" белән бергә) һәм ташландык суларны агызу өлкәсендә яңа төшенчәләр кертә

"су агызуның технологик зонасы" - ташландык суларны кабул итү, транспортировкалау, чистарту һәм ташландык суларны су объектына турыдан-туры (чистартусыз) чыгару тәмин ителә торган ташландык суларны агызуны гамәлгә ашыручы оешманың канализация челтәренә өлеше;

"үзәкләштерелгән су агызу системасы (канализация) – су агызу өчен билгеләнгән үзара технологик бәйләнгән инженерлык корылмалары комплексы".

Су агызуның технологик зоналары тасвирламасы 21 нче таблицада китерелде.

21 таблица - Су агызуның технологик зоналары

Су агызуның технологик зонасы	Су агызу системасы үзәкләштерелгән/үзәкләштерелмәгән	Су агызу объекты
Яңа Кырлай авылы	үзәкләштерелмәгән	Өем чокырлары, септиклар
Яңа Иябаш авылы	үзәкләштерелмәгән	Өем чокырлары, септиклар
Чиканас авылы	үзәкләштерелмәгән	Өем чокырлары, септиклар
Югары Бирзә авылы	үзәкләштерелмәгән	Өем чокырлары, септиклар

Су агызуның технологик зонасы	Су агызу системасы үзеклештерелгән/үзеклештерелмәгән	Су агызу объекты
Кукча- Бирәзә авылы	үзеклештерелмәгән	Өем чокырлары, септиклар
Өчиле авылы	үзеклештерелмәгән	Өем чокырлары, септиклар
Иске-Йорт авылы	үзеклештерелмәгән	Өем чокырлары, септиклар
Пионер авылы	үзеклештерелмәгән	Өем чокырлары, септиклар

Үзеклештерелгән су агызу булмаганда, торак йортлардан һәм жәмәгать биналарыннан агып чыккан сулар өй яны кишәрлекләрендәге калкулыкларга һәм септикларга жибәрелә. Чистарту чокырлары һәм септиклары житәрлек дәрәжәдә гидроизоляцияга ия түгел, бу туфракны һәм грунт суларын пычратуга китерә.

1.4 Гамәлдәге үзеклештерелгән су агызу системасының чистарту корылмаларында агып төшүче сулар явым-төшемнән утильләштерүнең техник мөмкинлеге тасвирламасы

Хәзерге вакытта “Яңа Кырлай авыл жирлеген” муниципаль берәмлеге территориясендә үзеклештерелгән су агызу системасы юк.

1.5 Канализация коллекторларының һәм челтәрләренен, алардагы корылмаларның торышын һәм эшләвен тасвирлау, аларның тузуын бәяләүне һәм үзеклештерелгән су агызу системасының гамәлдәге объектларында агып төшүче суларны агызып жибәрүне һәм чистартуны тәмин итү мөмкинлеген билгеләүне дә кертеп

Хәзерге вакытта “Яңа Кырлай авыл жирлеген” муниципаль берәмлеге территориясендә үзеклештерелгән су агызу системасы юк.

1.6 Үзеклештерелгән су агызу системасы объектларының куркынычсызлыгын һәм ышанычлылыгын һәм аларның идарә ителешен бәяләү

Хәзерге вакытта “Яңа Кырлай авыл жирлеген” муниципаль берәмлеге территориясендә үзеклештерелгән су агызу системасы юк.

1.7 Үзеклештерелгән су агызу системасы аша агып төшүче суларның эйләнә-тирә мохиткә йогынтысын бәяләү

Хәзерге вакытта “Яңа Кырлай авыл жирлеген” муниципаль берәмлеге территориясендә үзеклештерелгән су агызу системасы юк.

Жир өсте су объектларын пычратуның төп чыганаclarы булып чистартылмаган (житәрлек дәрәжәдә чистартылмаган) агып торучы сулар, торак территорияләрдән коеп яуган яңгыр сулары тора. Пычраткыч матдәләренен химик үзенчәлеге атап үтелгән пычрану чыганаclarына хас - нефть продуктлары, аммоний һәм нитрат азоты, анионоактив өске-актив матдәләр (АПВ). Бакыр, тимер, марганец һәм фенолның югары булуы табигый характерга ия.

Чистартылмаган агып төшүче суларны рельефка һәм су объектларына агызу эйләнә-тирә мохиткә, су жыю майданнарындагы суның физик һәм химик үзекләренә тискәре йогынты ясый, органик һәм органик булмаган чыгышлы зарарлы матдәләр, агулы матдәләр, авыру китереп чыгаручы бактерияләр һәм авыр металллар микъдары арта, шулай ук халыкның авыру куркынычы барлыкка килү факторы булып тора.

Чистартылмаган агынтыларны агызу хайваннар һәм үсемлекләр дөньясына зыян китерә һәм су жыю майданнарының иң куркыныч деграация төрләренен берсенә китерә.

1.8 Муниципаль берәмлекнең үзеклештерелгән су агызу системасы колачламаган территорияләре тасвирламасы

Хәзерге вакытта “Яңа Кырлай авыл жирлеген” муниципаль берәмлеге территориясендә үзеклештерелгән су агызу системасы юк.

1.9 Описание существующих технических и технологических проблем системы водоотведения поселения

Хәзерге вакытта “Яңа Кырлай авыл җирлеге” муниципаль берәмлеге территориясендә үзәкләштерелгән су агызу системасы юк.

1.10 Җирлекнең үзәкләштерелгән су түгү системаларына кертелгән үзәкләштерелгән су түгү системалары нисемлеген һәм тасвирламасын, шулай ук күрсәтелгән үзәкләштерелгән су агызу (канализация) системалары аша бирелә торган агып төшүче сулар керә торган Чистарту корылмалары (алар булган очракта), чистарту корылмаларының куәтләре һәм аларда кулланыла торган агып төшүче суларны чистарту технологияләре, кабул ителә торган агып төшүче суларның уртача еллык күләме турында мәгълүматны үз эченә алган үзәкләштерелгән су түгү системаларына кертү турында белешмәләр

Хәзерге вакытта “Яңа Кырлай авыл җирлеге” муниципаль берәмлеге территориясендә үзәкләштерелгән су агызу системасы юк.

2 БҮЛЕК. "СУ АГЫЗУ СИСТЕМАСЫНДА АГЫП ТӨШҮЧЕ СУЛАР БАЛАНСЫ"

2.1 Суларны агызуның технологик зоналары буенча үзәкләштерелгән системасына һәм агынтыларны агызуның балансы

Хәзерге вакытта "Яңа Кырлай авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге территориясендә үзәкләштерелгән су агызу системасы юк.

2.2. Су агызуның технологик зоналары буенча оештырылмаган агымның (урын рельефы өслегеннән килә торган агып төшүче суларның) факттагы агымын бәяләү

Канализация чөлтәре һәм корылмалар элементларындагы тыгызлыксызлыктар аша үзәкләштерелгән су агызу системасына керә торган яңгыр, кар һәм инфильтрацион сулар оештырылмаган агым булып тора.

"Яңа Кырлай авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге территориясендә яңгыр канализациясе чөлтәре юк. Яңгыр канализациясе сыйфатында юл буендагы траншеяләр файдаланыла

2.3 Биналарның, корылмаларның кабул ителә торган агып торган суларны исәпкә алу приборлары белән жиһазландырылуы һәм аларны коммерцияле исәп-хисапларны гамәлгә ашырганда куллану турында белешмәләр

Хәзерге вакытта "Яңа Кырлай авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге территориясендә үзәкләштерелгән су агызу системасы юк.

2.4 Соңгы 10 елда агып төшүче суларның үзәкләштерелгән су агызу системасына су агызуның технологик зоналары буенча һәм муниципаль берәмлек буенча керү балансларына, житештерү куәтләренә кытлык зоналарын һәм резервларын аерып, ретроспектив анализ нәтижеләре

Хәзерге вакытта "Яңа Кырлай авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге территориясендә үзәкләштерелгән су агызу системасы юк.

2.5 Жирлекләренә, шәһәр округларын үстерүнең төрле сценарийларын исәпкә алып, кимендә 10 ел срокка үзәкләштерелгән сулар түгү системасына һәм су түгүнең технологик зоналары буенча агынтыларны түгүнең фазалар баланслары.

Хәзерге вакытта жирлек территориясендә үзәкләштерелгән канализация юк, индивидуаль торак йортлардан һәм жәмәгать биналарынан агып чыккан сулар йорт яны кишәрлекләрендәге калкулыкларга һәм септикларга чыгарыла.

Кече торак пунктларда үзәкләштерелгән системалар төзү 1 куб. м агымны чистартуның үзкыйммәте артык зур булу сәбәпле икътисадый яктан отышлы түгел. Торак пунктлар төрле модификацияләрдә хужалык көнкүреш агынтыларын биологик һәм тирәнтен чистарту буенча автоном жайланмалар белән жиһазландырылырга мөмкин.

3 БҮЛЕК. "АГЫП ТӨШҮЧЕ СУЛАР КҮЛӘМЕ ФАРАЗЫ"

3.1 Үзәкләштерелгән су агызу системасына агып төшүче суларның фактта һәм көтелгәндә керүе турында белешмәләр

Хәзерге вакытта жирлек территориясендә үзәкләштерелгән канализация юк, индивидуаль торак йортлардан һәм жәмәгать биналарыннан агып чыккан сулар йорт яны кишәрлекләрендәге калкулыкларга һәм септикларга чыгарыла.

Кече торак пунктларда үзәкләштерелгән системалар төзү 1 куб. м агымны чистартуның үзкыйммәте артык зур булу сәбәпле икътисадый яктан отышлы түгел. Торак пунктлар төрле модификацияләрдә хужалык көнкүреш агынтыларын биологик һәм тирәнтен чистарту буенча автоном жайланмалар белән жиһазландырылырга мөмкин.

3.2 Су агызуның үзәкләштерелгән системасы (эксплуатацияләү һәм технологик зоналар) структурасы тасвирламасы

Хәзерге вакытта "Яңа Кырлай" авыл жирлегендә муниципаль берәмлеге территориясендә үзәкләштерелгән су агызу системасы юк. Үзәкләштерелгән су агызу булмаганда, торак йортлардан һәм жәмәгать биналарыннан агып чыккан сулар йорт яны участкаларындагы калкулыкларга һәм септикларга яисә турыдан-туры түбән урыннарغا рельефка жибәрелә.

3.3. Чистарту корылмаларының таләп ителә торган куәтен агып төшүче суларның исәпләнгән чыгымы, ташландык суларны агызуның технологик зоналары буенча куәтләр кытлыгы (резервы) турындагы белешмәләрдән чыгып исәпләү

Хәзерге вакытта жирлек территориясендә үзәкләштерелгән канализация юк, индивидуаль торак йортлардан һәм жәмәгать биналарыннан агып чыккан сулар йорт яны кишәрлекләрендәге калкулыкларга һәм септикларга чыгарыла.

3.4 Су агызуның үзәкләштерелгән системасы элементларының гидравлик режимнарын һәм эш режимнарын анализлау нәтижәләре

Хәзерге вакытта жирлек территориясендә үзәкләштерелгән канализация юк, индивидуаль торак йортлардан һәм жәмәгать биналарыннан агып чыккан сулар йорт яны кишәрлекләрендәге калкулыкларга һәм септикларга чыгарыла.

3.5 Су агызу системасының чистарту корылмаларының житештерү куәтләре резервларына һәм аларның гамәлдә булу зонасын киңәйтү мөмкинлекләренә анализ

Хәзерге вакытта жирлек территориясендә үзәкләштерелгән канализация юк, индивидуаль торак йортлардан һәм жәмәгать биналарыннан агып чыккан сулар йорт яны кишәрлекләрендәге калкулыкларга һәм септикларга чыгарыла.

4 БҮЛЕК. "ҮЗӘКЛӘШТЕРЕЛГӘН СУ АГЫЗУ СИСТЕМАСЫ ОБЪЕКТЛАРЫН ТӨЗҮ, РЕКОНСТРУКЦИЯЛӘУ ҺӘМ МОДЕРНИЗАЦИЯЛӘУ (ТЕХНИК ЯКТАН ЯҢАДАН КОРАЛЛАНДЫРУ) БУЕНЧА ТӘКЪДИМНӘР"

4.1 Үзәкләштерелгән су агызу системасын үстерүнең төп юнәлешләре, принциплары, бурычлары һәм план күрсәткечләре

Гамәлдәге һәм проектлана торган торак йортларның индивидуаль хужалары өчен, шулай ук административ биналар өчен үзәкләштерелгән су агызу чаралары булмаганда, тулы биологик чистарту жайланмаларынан файдалану тәкъдим ителергә мөмкин. Кече торак пунктларда үзәкләштерелгән системалар төзү 1 м.куб агымны чистартуның артык зур үзкыйммәте аркасында икътисадый яктан отышлы түгел.

Йорт яны өемнәре, су агызу савытлары реконструкцияланергә һәм су үткәрми торган материаллардан ясалырга, шулай ук вентиляция стояклары белән жиһазландырылырга тиеш.

Су агызу системасын камилләштерү, санитария хәлен яхшырту, су объектларының пычрануын киметү өчен жирлекнең торак пунктларын биологик һәм хужалык-көнкүреш калдыкларын тирәнтен чистарту буенча автоном жайланмалар белән тәэмин итү зарур. Чистарту һәм зарарсызландыру нәтижәсендә барлыкка килгән агынты сулар индивидуаль йорт биләмәләре территориясенә су сибү өчен файдаланыла яисә су агымына жиһәрелә, ә актив ләм һәм утырым компостлаштыру өчен, соңыннан туфракка ашлама буларак кертелә.

4.2 Су агызу схемаларын гамәлгә ашыру буенча елларга бүлеп, әлеге чараларның техник нигезләмәләрен дә кертеп, төп чаралар исемлеге

Су агызу системасын үстерүнең төрле сценарийларын гамәлгә ашыру буенча төп чаралар исемлеге 22 нче таблицада китерелде.

22 таблица - Су агызу схемаларын гамәлгә ашыру буенча төп чаралар

№ п/п	Чараның исеме	Үтәүнең вакыт аралыгы (квартал, ел)	Бәясә якынча, мең сум.	Социаль-икътисадый файда, сум.
1	Төрле модификацияләрдә хужалык-көнкүреш агынтыларын биологик һәм тирәнтен чистартуның локаль жайланмаларын урнаштыру (ЛОС)	2026-2040	3500,0	Әйләнә-тирә мохиткә зарарлы йогынтыны киметү

* - Капитал салуларның бәясә НЦС 81-02-19-2025 "Жыентык номер 19. Шәһәр инфраструктурасы биналары һәм корылмалары" һәм НЦС 81-02-14-2025 "Сборник номер 14. Тышкы су белән тәэмин итү һәм канализация чөлтәрләре" нигезендә. Су белән тәэмин итү системасын үстерү проектларын гамәлгә ашыруның төгәл бәясә проект-смета документациясен эшләү барышында төгәлләштерелергә тиеш.

4.3 Су агызу схемаларын гамәлгә ашыру буенча төп чараларның техник нигезләмәләре

Хәзерге вакытта жирлек территориясендә үзәкләштерелгән канализация юк, индивидуаль торак йортлардан һәм жәмәгать биналарынан агып чыккан сулар йорт яны кишәрлекләрендәге калкулыкларга һәм септикларга чыгарыла.

Гамәлдәге һәм проектлана торган торак йортларның индивидуаль хужалары өчен, шулай ук административ биналар өчен үзәкләштерелгән су агызу булмаса, тулы биологик чистарту жайланмаларынан файдалану тәкъдим ителергә мөмкин.

Су агызу системасын камилләштерү, санитария хәлен яхшырту, су объектларының пычрануын киметү өчен жирлекнең торак пунктларын биологик һәм хужалык-көнкүреш калдыкларын тирәнтен чистарту буенча автоном жайланмалар белән тәэмин итү зарур. Чистарту һәм зарарсызландыру нәтижәсендә барлыкка килгән агып торган сулар индивидуаль йорт

билэмэләре территориясенә су сибү өчен файдаланыла яисә су агымына жибәрелә, ә актив ләм һәм утырым компостлаштыру өчен, соңыннан туфракка ашлама буларак кертелә.

4.4 Үзәкләштерелгән су агызу системасының яңа төзелә торган, реконструкцияләнә торган һәм эксплуатациядән чыгарырга тәкъдим ителә торган объектлары турында белешмәләр

Хәзерге вакытта жирлек территориясендә үзәкләштерелгән канализация юк, индивидуаль торак йортлардан һәм жәмәгать биналарынан агып чыккан сулар йорт яны кишәрлекләрендәге калкулыкларга һәм септикларга чыгарыла.

4.5 Су агызуны гамәлгә ашыручы оешмалар объектларында диспетчерлаштыру, телемеханизацияләү системаларын үстерү һәм су агызу режимнары белән идарә итүнең автоматлаштырылган системалары турында белешмәләр

“Яңа Кырлай авыл жирлегә” муниципаль берәмлеге территориясендә үзәкләштерелгән су агызу системасы юк.

4.6 Жирлек, жирлек территориясә буенча торбаүткәргечләр (трассалар) узучы маршрутлары вариантларының, су агызу корылмаларын төзү өчен планлаштырыла торган мәйданчыкларның урнашу вариантларының тасвирламасы һәм аларны нигезләү

“Яңа Кырлай авыл жирлегә” муниципаль берәмлеге территориясендә үзәкләштерелгән су агызу системасы юк.

4.7 Үзәкләштерелгән су агызу системасы челтәрләренең һәм корылмаларының саклау зоналары чикләре һәм характеристикалары

“Яңа Кырлай авыл жирлегә” муниципаль берәмлеге территориясендә үзәкләштерелгән су агызу системасы юк.

4.8 Үзәкләштерелгән су агызу системасы объектларын урнаштыруның планлаштырыла торган зоналары чикләре

“Яңа Кырлай авыл жирлегә” муниципаль берәмлеге территориясендә үзәкләштерелгән су агызу системасы юк.

5 БҮЛЕК. "ҮЗӘКЛӘШТЕРЕЛГӘН СУ АГЫЗУ СИСТЕМАСЫ ОБЪЕКТЛАРЫН ТӨЗҮ ҺӘМ РЕКОНСТРУКЦИЯЛӘУ ЧАРАЛАРЫНЫҢ ЭКОЛОГИК АСПЕКТЛАРЫ"

5.1 Пычраткыч матдәләр чыгарып ташлауларны киметү планнарындагы чаралар, экологик нәтижәлелекне арттыру программалары, әйләнә-тирә мохитне саклау чаралары планнары турында белешмәләр

“Яңа Кырлай авыл җирлеге” муниципаль берәмлеге территориясендә үзәкләштерелгән су агызу системасы юк.

5.2 Агып төшүче сулар явым-төшемнән утильләштергәндә әйләнә-тирә мохит өчен куркынычсыз ысуллар куллану турында белешмәләр

Хәзерге вакытта җирлек территориясендә үзәкләштерелгән канализация юк. индивидуаль торак йортлардан һәм жәмәгать биналарыннан агып төшүче сулар йорт яны кишәрлекләрендәге калкулыкларга һәм септикларга жибәрелә.

Агып төшүче су явым-төшемнән утильләштерү ысуллары проектлауның киләчәк стадияләрендә төгәлләштереләчәк.

**6 КИСӘК. "ҮЗӘКЛӨШТЕРЕЛГән СУ АГЫЗУ СИСТЕМАСЫ ОБЪЕКТЛАРЫН ТӨЗҮГӘ, РЕКОНСТРУКЦИЯЛӘУГӘ ҺӘМ
МОДЕРНИЗАЦИЯЛӘУГӘ КАПИТАЛ САЛУЛАРГА ИХТЫЯЖНЫ БӘЯЛӘУ"**

Су агызу схемаларын гамәлгә ашыру буюнча төп чаралар исемлегә 23 нче таблицада китерелде.

23 таблица - Су агызу схемаларын гамәлгә ашыру гамәлләре

№ п/п	Үз эченә алына торган объектларның исеме һәм исемлеге	Гамәлгә ашыру сроклары	Сату бәясе, мең сум.										
			Барысы	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035-2040
1	Социаль әһәмияткә ия объектлар янында төрле модификацияләрдә (ЛОС) хужалык-көнкүреш агынтыларын биологик һәм тиңрәнтөн чистартуның локаль жайланмаларын урнаштыру, шул исәптән	2026-2040	3500,0			500,0		500,0		500,0		500,0	1500,0

* - Капитал салуларның бәясе НЦС 81-02-19-2025 “Жыентык номер 19. Шәһәр инфраструктурасы биналары һәм корымалары” һәм НЦС 81-02-14-2025 “Сборник номер 14. Тышкы су белән тәэмин итү һәм канализация чөтәрләре” нигезендә. Су белән тәэмин итү системасын үстерү проектларын гамәлгә ашыруның төгәл бәясе проект-смета документациясен эшләу барышында төгәлләштерелгә тиеш.

Жирлекнең перспективалы үсешен исәпкә алып, су агызу системасының сыйфатын һәм ышанычлылыгын арттыру чараларына капитал салулар күләме якынча 3 500,0 мең сум тәшкил итәчәк.

Капитал салуларның бәясе эксперт бәяләмәләреннән, аналог объектлар буюнча жылма смета исәп-хисапларыннан, барлыкка китерелә торган куәт берәмлегенә чагыштырма чыгымнардан чыгып билгеләнә. Һәр проект буюнча проект-смета документациясен эшләгәндә бәя төгәлләштерелгә тиеш. Финанслауның төп чыганаклары булып торалар:

- республика бюджеты акчалары;
- муниципаль берәмлек бюджеты акчалары;
- инвестиция программасы нигезендә тоташкан өчен түләүдән алынган акчалар;
- тарифка инвестиция өстәмәсе өлешендә алынган акчалар;
- кредит акчалары һәм муниципаль заем;
- предпритиеләр, заказчы-төзүчеләр акчалары;
- законнарда каралган башка чаралар.

7 БҮЛЕК. "ҮЗӘКЛӘШТЕРЕЛГӘН СУ АГЫЗУ СИСТЕМАСЫН ҮСТЕРҮ КҮРСӨТКЕЧЛӘРЕНЕҢ ПЛАНЛЫ КҮРСӨТКЕЧЛӘРЕ"

Хәзерге вакытта жирлек территориясендә үзәкләштерелгән канализация юк, индивидуаль торак йортлардан һәм жәмәгать биналарыннан агып төшүче сулар йорт яны кишәрлекләрендәге калкулыкларга һәм септикларга жибәрелә. Чистарту чокырлары һәм септиклары житәрлек дәрәжәдә гидроизоляциягә ия түгел, бу туфракны һәм грунт суларын пычратуга китерә.

**8 БҮЛЕК. "ҮЗӘКЛӘШТЕРЕЛГӘН СУ АГЫЗУ СИСТЕМАСЫНЫҢ АЧЫКЛАНГАН
ХУЖАСЫЗ ОБЪЕКТЛАРЫ ИСЕМЛЕГЕ (АЛАР АЧЫКЛАНГАН ОЧРАКТА) ҺӘМ
АЛАРНЫ ЭКСПЛУАТАЦИЯЛӘҮГӘ ВӘКАЛӘТЛЕ ОЕШМАЛАР ИСЕМЛЕГЕ"**

“Яна Кырлай авыл жирлегә” муниципаль берәмлегә территориясендә үзәкләштерелгән су агызу системасы юк.

НЭТИЖЭЛЭР ҺӘМ ТӘКЪДИМНӘР

Авыл жирлеген үстерүдә өстенлекле проблемаларның берсе-халыкны сыйфатлы эчәр су белән тәмин итү, аны хәл итү сәламәтлекне саклау, эшчәнлек шартларын яхшырту һәм халыкның тормыш дәрәжәсен һәм сыйфатын күтәрү өчен кирәк. Бүгенге көндә “Яңа Кырлай авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге территориясендә су белән тәмин итү системасы канәгатьләнерлек хәлдә.

Су белән тәмин итү системаларын үстерүнең төп юнәлешләре булып тора:

- су алу корылмалары жиһазларын модернизацияләү;
- тузган су челтәрләрен реконструкцияләү;
- □ Яңа Кырлай авылында су белән тәмин итү челтәрләрен капитал ремонтлау.

Су агызу системаларын үстерүнең төп юнәлешләре:

- торак пунктларда хужалык-көнкүреш агынтыларын биологик һәм тулысынча чистарту буенча локаль жайланмалар төзү.

Санитария-гигиена таләпләре нигезендә эчәр су белән тәмин итү чыганагын тәмин итү, яңа линияләр төзү һәм техник, санитария чараларын гамәлгә ашыру исәбенә гамәлдәге су белән тәмин итү системаларының нәтижелелеген һәм ышанычлылыгын арттыру, су алу һәм транспортировкау системаларын үстерү буенча бурычлар комплексын башкару тәкъдим ителә.

Кече торак пунктларда үзәкләштерелгән системалар төзү 1 куб. м агымны чистартуның үзкыйммәте артык зур булу сәбәпле икътисадый яктан отышлы түгел. Торак пунктлар төрле модификацияләрдә хужалык көнкүреш агынтыларын биологик һәм тирәнтен чистарту буенча автоном жайланмалар белән жиһазландырылырга мөмкин.

ӨДӨБИЯТ ИСЕМЛЕГЕ

1. 07.12.2011 елгы № 416-ФЗ «Су белән тээмин итү һәм су агызып жибәрү турында» РФ Федераль законы.
2. РФ Хөкүмәтенен 05.09.2013 елгы № 782 карары «Су белән тээмин итү һәм су агызып жибәрү схемалары турында»
3. СП 31.13330.2021 «Су белән тээмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар»..
4. СП 30.13330.2012 «Биналарның эчке сууткәргечләре һәм канализациясе».
5. СанПиН 1.2.3685-21 «Яшәү мөхите факторларының кеше өчен куркынычсызлыгын һәм (яки) зыянсызлыгын тээмин итүгә карата гигиеник нормативлар һәм таләпләр».
6. СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 «Санитар-саклау зоналары һәм предприятиеләренн. корылмаларның һәм башка объектларның санитар классификациясе».
7. СП 129.13330.2019 «Тышкы челтәрләр һәм корылмалар. Су белән тээмин итү һәм канализация».

Приложение 1 - Схема сетей водоснабжения с. Новый Кырлай

Приложение 2 - Схема сетей водоснабжения с. Новый Яваш

Приложение 3 - Схема сетей водоснабжения д. Иске-Юрт

Условные обозначения

- Узел, разветвление
- Потребитель
- Водонапорная башня
- Водопроводный колодец
- Источник водоснабжения (скважина, родник)
- ⬇ Насосная станция
- Участок водопроводной сети

Приложение 4 - Схема сетей водоснабжения д.Верхние Вережи

